

ТЕРЕМ

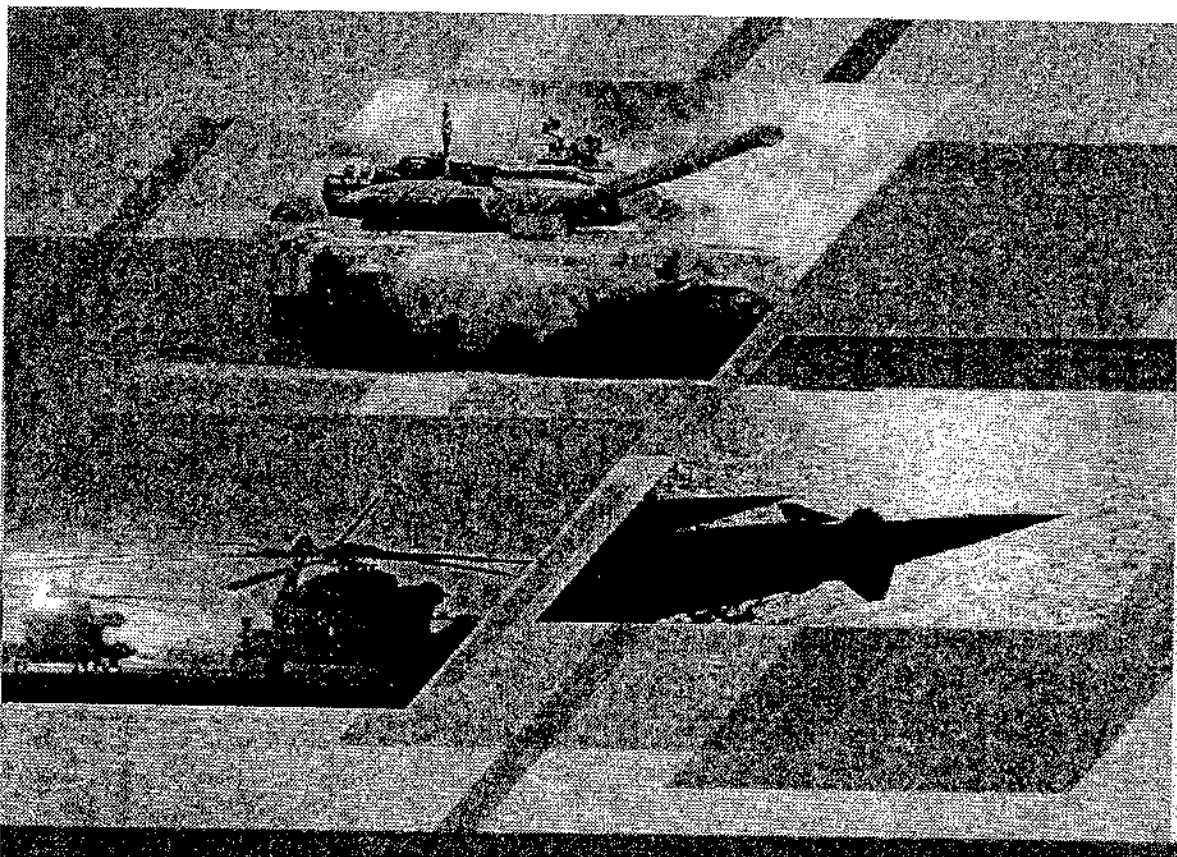
Годишен доклад за дейността Доклад на независимия одитор

Консолидиран финансов отчет на

ГРУПА „Терем“

31 декември 2016 година

съставен съгласно
Международните стандарти за финансово отчитане

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

До едноличния собственик на
ТЕРЕМ ЕАД
гр. София

Доклад относно одита на консолидирания финансов отчет

Мнение

Извърших одит на консолидирания финансов отчет на дружеството **ТЕРЕМ ЕАД** и неговите дъщерни дружества („Групата“), съдържащ консолидиран счетоводен отчет за финансовото състояние към 31 декември 2016 г. и консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватния доход, консолидирания отчет за промените в собствения капитал и консолидирания отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към консолидирания финансов отчет, включващи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики.

По мое мнение, приложеният консолидиран финансов отчет дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Групата към 31 декември 2016 г., нейните финансови резултати от дейността и паричните й потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от ЕС и българското законодателство.

База за изразяване на мнение

Извърших одита в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Моите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от настоящия доклад „Отговорности на одитора за одита на консолидирания финансов отчет“. Независима съм от Групата в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит, приложим в България, като изпълних и моите други етични отговорности в съответствие с тези изисквания. Считаю, че одиторските доказателства, получени от мен, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за моето мнение.

Друга информация, различна от консолидирания финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от консолидирания доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Закона за счетоводството, но не включва консолидирания финансов отчет и моя одиторски доклад върху него.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР (продължение)

Моето мнение относно консолидирания финансов отчет не обхваща другата информация и аз не изразявам каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в моя доклад и до степента, до която е посочено. Във връзка с извършения от мен одит на консолидирания финансов отчет, моята отговорност се състои в това да прочета другата информация и по този начин да преценя дали тази друга информация е в съществено несъответствие с консолидирания финансов отчет или с моите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която съм извършила, достигна до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от мен се изисква да докладвам този факт. Нямам какво да докладвам в това отношение.

Отговорност на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този консолидиран финансов отчет в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от ЕС и българското законодателство, както и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на консолидирани финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване на способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Групата или да преустанови дейността ѝ, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление, носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Групата.

Отговорности на одитора за одита на консолидирания финансов отчет

Моята цел е да получа разумна степен на сигурност относно това дали консолидирания финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издам одиторски доклад, който да включва моето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС и Закона за независимия финансов одит, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, използвам професионална преценка и запазвам професионален скептицизъм по време на целия одит. Също така:

- идентифицирам и оценявам рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработвам и изпълнявам одиторски процедури в отговор на тези рискове и получавам одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за моето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР (продължение)

въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол;

- получавам разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработя одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Групата;
- оценявам уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството;
- достигам до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако достигна до заключение, че е налице съществена несигурност, от мен се изисква да привлека внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицирам мнението си. Моите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ми доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Групата да преустанови функционирането си като действащо предприятие;
- оценявам цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидирания финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне;
- получавам достатъчни и уместни одиторски доказателства относно финансовата информация на предприятията или стопанските дейности в рамките на Групата, за да изразя мнение относно консолидирания финансов отчет. Нося отговорност за ръководството, надзора и извършването на одита на Групата. Нося изключителната отговорност за моето одиторско мнение.

Комуникирам с ръководството и лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицирам по време на извършвания от мен одит.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

В допълнение на моите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от консолидирания финансов отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на консолидирания доклад за дейността, изпълних и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно Указанията на професионалната организация на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС), издадени на 29.11.2016 г. Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становища относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството и в Закона за публичното предлагане на ценни книжа, приложими в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, моето становище е, че:

- (а) информацията, включена в консолидирания доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен консолидираният финансов отчет, съответства на консолидирания финансов отчет;
- (б) консолидираният доклад за дейността е изготвен в съответствие с приложимите законови изисквания; и

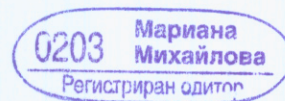
ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР (продължение)

- (в) в резултат на придобитото познаване и разбиране на дейността на Групата и средата, в която то функционира, не съм установила случаи на съществено невярно представяне в консолидирания доклад за дейността.
- (г) както е оповестено в консолидирания доклад за дейността, декларация за корпоративно управление не е представена.

Регистриран одитор:

д-р Мариана Михайлова

Гр.София, пл. Райко Даскалов №1, вх.Б, ет.2, ап.18

09 май 2017 г.

1. Обща информация

Група „Терем“ е специализирана в извършването на капитален и среден ремонт на военна техника, въоръжение и боеприпаси и друго военнотехническо имущество, производство на единични дребно серийни количества различно военнотехническо имущество, съоръжения и апаратури и машини, внос, износ, реклама, маркетинг, инженеринг, развитие и усъвършенстване на специална и гражданска продукция, услуги, техническа помощ и обучение и други промишлени и търговски дейности в страната и в чужбина, разрешени от закона.

„ТЕРЕМ“ ЕАД (предприятие-майка) е регистрирано като еднолично акционерно дружество в Република България, със собственик на капитала – българската държава, чийто права, с оглед на отрасловата компетентност се упражняват от министъра на отбраната.

През 2008 г., съгласно разпоредбата на § 4 от Закона за търговския регистър, дружеството е пререгистрирано в Търговския регистър на Агенцията по вписванията към Министерство на правосъдието с ЕИК 129008074.

Седалището и адресът на управление на предприятието-майка е в гр. София, жк „Левски-Г“, ул. „Станислав Доспевски“ бл. 40.

Консолидирани дружества

Група Терем (Групата) включва дружество-майка и неговите шест дъщерни дружества. Допълнително, Групата има инвестиции в две асоциирани дружества.

Дъщерните предприятия са както следва:

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване и основно място на дейност	Основна дейност	2016 дялово участие '000 лв.	%
„Терем - Ивайло“ ЕООД	Р. България гр. Велико Търново	ремонт на класическо, артилерийско и ракетно въоръжение	5 560	100
„Терем КРЗ ФА“ ЕООД	Р. България гр. Варна	ремонт на кораби	11 598	100
„Терем Цар Самуил“ ЕООД	Р. България гр. Костенец	ремонт и утилизация на боеприпаси	1 498	100
„Терем Летец“ ЕООД	Р. България гр. София	ремонт на авиационна техника	4 654	100
„Терем Овеч“ ЕООД	Р. България гр. Провадия	ремонт на автомобилна и бронирана техника	4 472	100
„Терем Хан Крум“ ЕООД	Р. България гр. Търговище	ремонт на бронетанкова техника	24 570	100
			52 352	

Асоциираните предприятия са както следва:

Име на асоциираното предприятие	Страна на учредяване и основно място на дейност	Основна дейност	2016 дялово участие '000 лв.	%
„ТЕРЕМ – ген. Владимир Заимов“ ООД	Р. България гр. Божурище	ремонт на радиолокационна, навигационна и свързочна техника	749	26,00
„ЕЛМЕТИНЖЕНЕРИНГ“ АД	Р. България гр. София	Външнотърговска дейност	22	21,49

Система на управление

Системата на управление на предприятието-майка е едностепенна със Съвет на директорите в състав:

- о от 01.01.2016 г до 27.05.2016 г.: Мария Димитрова Вълканова, Светозар Цветанов Вешков, Стоил Стоянов Яков, Огнян Димитров Чальков, Камен Петрушинов Илиев. Председател на СД е Стоил Стоянов Яков.
- о от 27.05.2016 г до 27.02.2017 г.: Мария Димитрова Вълканова, Светозар Цветанов Вешков, Христин Пенев Петков, Огнян Димитров Чальков, Радка Викторова Илиева. Председател на СД е Христин Пенев Петков.
- о от 27.02.2017 г до 07.04.2017 г.: Станчо Петков Петков, Светозар Цветанов Вешков, Христо Богданов Богданов, Румян Димитров Русев и Димитър Михайлов Михайлов. Председател на СД е проф. д-р инж. Станчо Петков Петков.
- о от 07.04.2017 г до настоящия момент: Станчо Петков Петков, Светозар Цветанов Вешков, Румян Димитров Русев, Димитър Михайлов Михайлов и Стоян Владимиров Георгиев. Председател на СД е проф. д-р инж. Станчо Петков Петков.

Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор Румян Димитров Русев.

Всяко едно от дъщерните дружества се представлява и управлява от управител, избран от Общото събрание, както следва:

Дружество	Управител
“Терем – КРЗ Флотски арсенал Варна” ЕООД	Георги Андреев Стойков
“Терем – Хан Крум” ЕООД	от 01.01.2016 г. до 31.08.2016 г. Христо Богданов Богданов
	от 01.09.2016 г. до 21.03.2017 г. Георги Маринов Евгениев
	от 21.03.2017 г. и към наст. момент Васил Райчев Хараланов
“Терем – Ивайло” ЕООД	Маргарита Маринова Христова

“Терем – Летец” ЕООД

от 01.01.2016 г. до 22.10.2016 г.

Лукан Михайлов Луканов

от 22.10.2016 г. и до 24.04.2017 г.

Николай Пенев Загорски

от 24.04.2017 г. и към наст. момент

Лукан Михайлов Луканов

“Терем – Овеч” ЕООД

Иван Петков Георгиев

“Терем – Цар Самуил” ЕООД

Петко Дончев Лазаров

Интелектуална и индустриална собственост

Компанията-майка притежава:

- лиценз за износ и внос на продукти, свързани с отбраната, издаден от Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките към Министерския съвет.

- удостоверение за регистрация на трансфер на продукти, свързани с отбраната, издаден от Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките към Министерския съвет.

„Терем“ ЕАД притежава лицензионни права, вписани в Патентното ведомство на Република България, по лицензионни договори за ноу-хау за изключителна безсрочна лицензия, производствен опит – добра ремонтна практика за унищожаване на артилерийско снаражение, за унищожаване на стрелково въоръжение; за развиване на взриватели, за ремонт на стражеви кораби (фрегати), за ремонт на Т-72 и МТ-ЛБ, за ремонт на вертолети Ми-8/17, Ми-14 и Ми-24Д/В, за ремонт на БМП-1 и други.

Лицензополучатели по отделните лицензионни договори (до 26.04.2016 г.) бяха дъщерните предприятия на „Терем“ ЕАД.

Дъщерните дружества притежават съответните лицензи/удостоверения/сертификати/свидетелства и други документи и разрешителни, от специализирани органи/звена или конструкторски организации, въз основа на които предприятията упражняват своята специализирана дейност. Тези документи са гарант за техните производствени възможности и прилагания производствен опит и практики.

Научно-изследователска и развойна дейност

Развойната дейност и проекти, изпълнявани от дружествата в група „Терем“, са насочени към разработване на технологии за усвояване на нови изделия и процеси с оглед адаптиране на производствените способности на предприятията в групата към настоящите пазарни нужди. Участието на „Терем“ ЕАД в тези процеси е координационно.

През 2016 г. развойната дейност обхваща:

а) в „Терем – Летец“ ЕООД

- модернизиране на стенда за изпитание на комбинирани агрегати за управление тип КАУ;

- модернизира се стенда за пусковите панели АПД-9 и АПД 78;
- усвои се сглобяването на свръх леко въздухоплавателно средство SKYLEADER SL 600.
- Усвои се извършването на фотоконтрол на вертолет Ми-24Д/В.

б) в „Терем – Овеч“ ЕООД

През 2016 г. са разработени конструктивни документации за следните нови изделия:

- стойка за тръби;
- вана за разливи;
- машина за разбъркване на зърно;
- търговски обект „Лафка“;
- крепежни елементи за преоборудване на МТЛБ в аварийно спасителна машина;
- резервоар за БТР70;

в) в „Терем – Ивайло“ ЕООД

- разработка на подвижна работилница за ремонт на бронетанкова техника оборудвана с хидравличен кран КСХ.80.4520 на база МТЛБ У и изработка на опитен образец;
- модернизация на базова машина УРАЛ-357 от БМ-21 (двигател, трансформация), електрооборудването в кабината, свързочните средства и веригите за стрелба;
- изработване и изпитание на опитен образец "ТЗМ 9Т254М.00.00.00.00" за БМ-21;
- разработка на документация и изработка на опитен образец на „Кутия за управление на изд. БМ-21“;
- доработка и изпитание на опитен образец на „Тринога универсална с лафет за картечници КПВ и КПВТ“ - олекотен вариант;
- модернизация на БМ-21 със смяна на базовата машина на УРАЛ 4320;
- усвояване ремонт на БТР-70 – опитен образец.

г) в „Терем – Цар Самуил“ ЕООД

Съвместно усвояване и производство на изделие НАР С-8 КОМБЕ.

д) в „Терем – Хан Крум“ ЕООД

През 2016 г. са разработени:

- сонда за зърно (ШП-0532);
- мерителен инструмент за колелата на жп вагони (ШП-0536);
- опори за контейнери за жп вагони (КФ 03.00.000сб);

- резервоар охладителна система (176.31.004 сб.);
- ЗИП за ДШК 12,7мм и ПКТ-7,62мм и екипировка за изработването му;
- сандъци за оптически прибори;
- екипировка за клапан (54 83 21сб-1А);
- резервоар за гъста смазка (54.28.185сб);
- единичен ЗИП за радиостанция (Р 123М);
- комплект детайли за бетоновоз (ШП-0528; ШП-0529; ШП-0530; ШП-0531).

Персонал

Дружествата разполагат с висококвалифицирани и с голям опит човешки ресурси, способни да реализират техните основни цели.

Ангажираният персонал по дружества е както следва:

Дружество	Списъчен брой на персонала - човека			Средно- списъчен брой -чов. 2016 г.
	01.01.16 г.	31.12.16 г.	разлика	
„Терем - Летец“ ЕООД	132	144	+ 12	140
„Терем - Овеч“ ЕООД	61	59	(2)	58
„Терем - Хан Крум“ ЕООД	291	269	(22)	288
„Терем - КРЗ Фл. а-л“ ЕООД	712	700	(12)	704
„Терем - Ивайло“ ЕООД	203	198	(5)	200
„Терем - Цар Самуил“ ЕООД	65	65	0	65
<i>Всичко (дъщерни дружества):</i>	<i>1 464</i>	<i>1 435</i>	<i>(29)</i>	<i>1 459</i>
„Терем“ ЕАД	37	40	+3	38
Всичко за група „Терем“:	1 501	1 475	(26)	1 497

В дружествата са създадени оптимални условия на работната среда, като се провежда политика за непрекъснато подобряване на условията на труд. В изпълнение на договора със Служба „Трудова медицина“ същата изследва и анализира здравното състояние на служителите и работниците с цел превантивни мерки по ЗБУТ. Служителите, които работят при специфични, вредни или опасни условия на труд получават лични предпазни средства и работно облекло.

Обучението и развитието на персонала чрез квалификация, преквалификация, курсове и др. повишава компетентностите на служителите и е в кръга на вниманието на ръководството при изпълнението на целите на Бизнеспрограмата за 2016 г. и изцяло се организира и ръководи съгласно принципите на ISO 9001:2008

2. Значителни събития през 2016 година

На общо събрание на акционерите на „Терем“ ЕАД, проведено на 19 юли 2016 г., е взето решение да не се разпределя дивидент от печалбата за 2015г. Същата да се използва за допълване на фонд „Резервен“ (законови резерви), както и за покриване на загубите от минали години.

С решение на общото събрание на „Терем – КРЗ Флотски арсенал“ ЕООД от 27.06.2016 г., едноличният собственик на капитала („Терем“ ЕАД) е разпределил дивидент в размер на 50 на сто от печалбата след данъци, съгласно т.5, във връзка с т.1, б. „а“ от Разпореждане № 2/18.02.2016 г. на Министерски съвет. За останалите дружества от Групата не са вземани решения за разпределяне на дивиденди.

Едноличен собственик на капитала на предприятието-майка е българската държава, чийто права, с оглед на отрасловата компетентност се упражняват от министъра на отбраната. На 20.09.2016 г. с Протокол на министъра на отбраната (в качеството му на едноличен собственик на капитала) е извършено увеличение на капитала в размер на 1 210 лв., представляващи непарична вноска – съд за разтопен метал (пота). С тази апортна вноска, капиталът на дружеството е увеличен от 50 550 000 лв. на 50 551 210 лв., разпределени в 50 551 210 броя поименни акции по 1 лев номинална стойност. Обстоятелството е вписано в Търговския регистър с № 20160920102150 на 20.09.2016 г.

3. Важни събития след съставяне на годишния индивидуален финансов отчет

С протоколно решение № РД-36-15/20.02.2017 г. на едноличният собственик на капитала е извършена промяна в състава на Съвета на директорите на дружеството. Освободени са: Христин Пенев Петков, Огнян Димитров Чалъков, Мария Димитрова Вълканова и Радка Викторова Илиева. На 21.02.2017 г. е подадено заявление в Търговския регистър за вписване на новия СД в състав: Станчо Петков Петков, Светозар Цветанов Вешков, Христо Богданов Богданов, Румян Димитров Русев и Димитър Михайлов Михайлов. На 27.02.2017 г. тази промяна е вписана в Търговския регистър към Агенцията по вписванията. Председател на СД е проф. д-р инж. Станчо Петков Петков, а изпълнителен директор е инж. Христо Богданов Богданов.

С протоколно решение № РД-36-34/29.03.2017 г. на едноличният собственик на капитала е извършена промяна в състава на Съвета на директорите на дружеството. Освободен е Христо Богданов Богданов и за член на Съвета на директорите е избран Стоян Владимир Георгиев. Тази промяна е вписана в Търговския регистър към Агенцията по вписванията на 07.04.2017 г. Председател на СД е проф. д-р инж. Станчо Петков Петков, а изпълнителен директор е инж. Румян Димитров Русев.

С протоколно решение № РД-36-30/24.03.2017 г. на Министъра на отбраната, капитала на дружеството е увеличен от 50 551 210 лева на 51 801 759 лв. чрез апортна вноска на застроени и незастроени имоти, частна държавна собственост, находящи се в землището на гр. Дебелец. Решението не е вписано в Търговския регистър към Агенцията по вписванията.

4. Основни финансови показатели за 2016 г.

Показатели	2016	2015	промяна, %
Приходи от продажби	74 311	57 692	28,8%
Резултат от оперативна дейност	6 113	(929)	-758,0%
Печалба преди данъци	5 165	(15)	
Печалба за периода	4 831	(362)	-1434,5%

Общ всеобхватен доход за периода	4 681	(722)	-748,3%
Нетекущи активи	30 696	29 886	2,7%
Текущи активи	55 712	37 835	47,2%
Собствен капитал	52 456	47 947	9,4%
Нетекущи пасиви	1 471	1 632	-9,9%
Текущи пасиви	32 481	18 142	79,0%

Стопанската дейност на Група „Терем“ през 2016 година беше организирана в насока за изпълнение на утвърдените Бизнес-програма 2015-2017 г. от принципала на дружеството, както и актуализираните бизнес-програми на дъщерните дружества за 2016 г.

5. Преглед на рисковите фактори

Рисковете, на които е изложена Групата могат да се разделят в зависимост от пораждащите ги фактори и възможностите за управлението им на **систематични** и **несистематични**.

Систематичните рискове се свързват с общото състояние на макроикономическата среда. Те се отнасят до всички стопански субекти в страната и са резултат от външни за дружеството фактори, върху които то не може да влияе.

Макроикономическият риск се характеризира чрез основните макроикономически индикатори – брутен вътрешен продукт, валутен курс, равнище на инфлацията и лихвени равнища, промени в ценовите равнища на фондовия пазар, бюджетен дефицит, безработица и др.

Основните показатели на стопанската среда в България, които оказват влияние върху дейността на дружествата в група „Терем“, за периода 2013 – 2016 г. са представени в таблицата по-долу:

Показатели	2013	2014	2015	2016
БВП в млн. лева*	82,166	83,634	88,571	89,115
Реален растеж на БВП**	0.4%	1.5%	3,0%	2,1%
Инфлация в края на годината	(0.9)%	(2.0)%	(0.9)%	(0.5)%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1,47	1,47	1,76	1,77
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1,42	1,61	1,80	1,86
Основен лихвен процент в края на годината	0.02	0.03	0.01	0.00
Безработица (в края на годината)	11.8%	10.7%	10.0%	8,00%

източник: БНБ и НСИ

*предварителни данни за 2016 г.

**предварителни данни към 30.09.2016 г.

Систематичните рискове не могат да бъдат избегнати от икономическите субекти в страната, което поражда необходимостта от извършването на анализи и прогнозиране на макроикономическите показатели с цел тяхното минимизиране.

Забавянето на икономическия растеж и влошаването на макроикономическите параметри в страната би довело до намаляване на реалните доходи и покупателната способност на населението, което неминуемо ще засегне негативно печалбите на съответното дружество.

Несистематичните рискове са рискове, върху които Групата може да упражни контрол. В зависимост от пораждащите ги фактори те могат да бъдат разделени на **секторен (отраслов) и оперативен (фирмен) риск**.

Секторният (отрасловият) риск е рискът, свързан с развитието на сектора, в който оперира Групата. Той се поражда от влиянието на технологичните промени в отрасъла върху доходите и паричните потоци в този отрасъл, силна конкуренция на външния пазар, нелоялна конкуренция на вътрешния пазар, социални конфликти и др.

Фирменият риск е свързан с дейността на всяко едно от дружествата в група „Терем“. Той е специфичен за всяка компания и се влияе от възможността на всяко едно дружество да посреща своите задължения.

Някои от специфичните рискове, пред които е изправена Групата са:

- През последните пет години, делът на договорите, възлагани от МО за ремонти, производство, модернизация и утилизация на въоръжение и военна техника на Групата, заема около 5% от произведената продукция, поради по-ограничения размер на бюджетно финансиране за тези дейности. С оглед на това, в дейността на цялата група „Терем“ се изпълняват договори за производство на специална и гражданска продукция и с други клиенти - местни и чуждестранни фирми-възложители на поръчки;
- Висока степен на динамика на вътрешния и външните пазари на специална и гражданска продукция;
- Намаляване на оперативните парични средства на Групата в резултат на блокирани финансови средства (през 2014 година) в размер на около 9,6 млн. лв. в обявената в несъстоятелност „Корпоративна търговска банка“ АД.

Управление на финансовия риск

Групата е изложена на различни видове рискове по отношение на финансовите си инструменти. Най-значимите финансови рискове са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци.

Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и достигане минимизиране на потенциалните отрицателни

ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на всяко едно от дружествата в Групата.

Текущото управление на риска в отделните дружества се осъществява от органите на управление. Детайлна информация е налична в оповестяването към консолидирания годишен финансов отчет за 2016 г. (Приложение № 33). В същото приложение е оповестена и информация за експозицията на Групата по отношение на кредитния и ликвидния рискове.

Паричните средства на Групата и разплащателните операции са съсредоточени в различни банки, при спазване на на Правилата за избор на изпълнител за предоставяне на финансови услуги от кредитни и финансови институции – приложение №3 към член 13 б от ПРУПДТДДУК, приет с Постановление от МС № 127 от 27 май 2013 година.

6. Информация за основните характеристики на системите за вътрешен контрол, прилагани в Групата в процеса на изготвяне на финансовия отчет

Според българското законодателство, ръководството следва да изготвя доклад за дейността, както и финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Групата към края на годината, за финансовите резултати от дейността и за паричните потоци в съответствие с приложимата счетоводна рамка. Отговорността на ръководството включва и прилагане на система за вътрешен контрол за предотвратяване, разкриване и изправяне на грешки и неверни изложения, допуснати в резултат на действия на счетоводната система. В тази връзка, ръководството спазва следните основни принципи в своята дейност:

- придържане към определена управленска и счетоводна политика, оповестена във финансовите отчети;
- извършване на всички операции в съответствие със законовите и подзаконовите нормативни актове;
- отразяване на всички събития и операции своевременно, с точен размер на сумите в подходящите сметки и за съответния отчетен период, така че да позволяват изготвянето на финансовите отчети в съответствие с конкретно зададената счетоводна рамка;
- спазване на принципа на предпазливостта при оценката на активите, пасивите, приходите и разходите;
- установяване и прекратяване на измами и грешки;
- пълнота и правилност на счетоводната информация;
- изготвяне на надеждна финансова информация; придържане към – Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), одобрени за прилагане от Комисията на Европейския съюз и спазване на принципа на действащо предприятие.

7. Оперативни резултати през 2016 г.

Приходите от продажба на продукция през 2016 г. нарастват с 28,8% (или с 16 619 хил. лв.) спрямо 2015 г. Те включват приоритенто (около 85%) реализация на специална продукция, като около 65,3% (2015 г.: 63,6%) от нея е свързана с износ (преобладаващо извън Европейския съюз).

Показатели	2016	2015	промяна, %
Приходи от продажби на продукция	74 311	57 692	28,8%
в т.ч. от специална продукция	65 072	47 354	37,4%
гражданска продукция	9 239	10 338	-10,6%

Основните приходни категории, както и степента на диверсификация на клиентите са както следва:

Показатели	2016	дял	2015	дял
Приходи от продажби на продукция	74 311	100%	57 692	100%
в т.ч. кораборемонтна услуга	60 479	81,4%	46 601	80,8%
за АО "Рособоронэкспорт" - Русия	48 493	65,3%	36 703	63,6%
за "Хеленика" ООД	3 846	5,2%	1 961	3,4%
за Министерство на отбраната	2 219	3,0%	227	0,4%
в т.ч. КВР на авиационна техника	5 648	7,6%	6 015	10,4%
за Министерство на отбраната	3 735	5,0%	3 931	6,8%
за "Металика - АБ" ЕООД	1 413	1,9%	1 006	1,7%
в т.ч. други ремонтни услуги	8 184	11,0%	5 076	8,8%
за "ЕМКО" ЕООД	2 125	2,9%	2 492	4,3%
за "Металика - АБ" ЕООД	1 329	1,8%	1 139	2,0%
за "БИИМ" АД	1 775	2,4%	1 240	2,1%

Дружеството няма сделки за продажби със свързани лица, в т.ч. и с лица под общ контрол, които да надхвърлят 10% от неговия оборот:

Другите доходи включват:

Показатели	2016	2015	промяна, %
Приходи от наем	678	623	8,8%
Излишъци на активи	2	219	-99,1%
Приходи от продажба на матер. и скрап	31	178	-82,6%
Приходи от продажба на основни МЗ	199	156	27,6%
Приходи от продажба на други МЗ	0	148	-100,0%
Приходи от продажба на стоки	245	935	-73,8%
Други	736	1 074	-31,5%
Себест-ст на продаж. текущи активи	(338)	(1 092)	-69,0%
	1 553	2 241	-30,7%

Разходите за дейността включват следните позиции:

Показатели	2016	2015	промяна, %
Разходи за материали	9 149	12 954	-29,4%
Разходи за външни услуги	11 307	10 223	10,6%
Разходи за персонала	23 203	22 171	4,7%
Разходи за амортиз. на нефинансови активи	2 920	2 849	2,5%
Промени в наличностите на готова продукция и незавършеното производство	6 377	12 775	-50,1%
Разходи за придобиване на ДМА	(502)	(2 446)	-79,5%
Други разходи за дейността	17 297	2 336	640,5%
в т.ч. провизии за гаранц. ангажименти	16 910	3	
	69 751	60 862	14,6%

Основно перо са разходите за възнаграждения на персонала, следвано от външните услуги и разходите за материали.

Показатели	2016	дял	2015	дял
Разходи за дейността	69 751	100%	60 862	100%
в т.ч. разходи за материали	9 149	13,12%	12 954	21,28%
от Marimprex SP Z.O.O Полша	60	0,09%	2 298	3,78%

Показатели	2016	дял	2015	дял
Разходи за дейността	69 751	100%	60 862	100%
в т.ч. разходи за външни услуги	11 307	16,21%	10 223	16,80%

Промените в запасите от готова продукция и незавършено производство за 2016 г. влияят в посока на намаление на разходите за дейността с 6 377 хил. лв. В другите разходи за дейността през 2016 г. е включена провизия за разходи - евентуални ремонтни дейности по гаранционни (договорни) ангажименти в размер на 16 908 хил. лв.

Финансовите разходи (основно курсови разлики) отчитат увеличение с 25,6%, а финансовите приходи – намаление с 39,4%. Тези изменения се дължат основно на динамиката във валутните курсове на щ.д. към българския лев.

Показатели	2016	2015	промяна, %
Финансови приходи	1 959	3 234	-39,4%
Финансови разходи	(2 907)	(2 320)	25,3%

Балансовото число за 2016 г. е увеличено с 18 687 хил. лв. спрямо това за 2015 г. В разгърнат вид, изменението по отделните елементи на нетекущите и съответно на текущите активи е както следва:

Показатели	2016	2015	промяна, %
Имоти, машини и съоръжения	27 497	28 590	-3,8%
Нематериални активи	43	27	59,3%
Активи по отсрочени данъци	2 970	1 094	171,5%
Други дългоср. фин. активи и вземания	186	175	6,3%
<i>Нетекущи активи</i>	<i>30 696</i>	<i>29 886</i>	<i>2,7%</i>

Показатели	2016	2015	промяна, %
Материални запаси	11 212	8 922	25,7%
Търговски вземания	18 163	3 383	436,9%
Вземания от свързани лица	178	535	-66,7%
Други вземания и активи	9 940	5 605	77,3%
Пари и парични еквиваленти	16 219	19 390	-16,4%
<i>Текущи активи</i>	<i>55 712</i>	<i>37 835</i>	<i>47,2%</i>

Групата на текущите активи също отчита увеличение през 2016 г., спрямо салдото към 2015 г., причина за което е неинкасираното вземане от основния клиент към края на 2016 г. Това вземане е събрано/платено над 65% през февруари 2017 г.

Групата удовлетворява финансовата концепция за поддържане на капитала, принос за което има отчетения положителен финансов резултат през разглежданите съпоставими периоди:

Показатели	2016	2015	промяна, %
Основен капитал	50 551	50 550	0,0%
Законов резерв	61 583	61 425	0,3%
Неразпред. печалба (загуба) от минали год.	(64 509)	(63 666)	1,3%
Печалба/загуба от текущия период	4 831	(362)	-1434,5%
<i>Общо собствен капитал</i>	<i>52 456</i>	<i>47 947</i>	<i>9,4%</i>

Група „Терем“ прилага схема за отложено инкасиране на своите вземания само от основните си клиенти, което във времето е съобразено с отложените схеми за плащане към доставчиците. Това води до общо намаление (16,2%) на текущите пасиви (без да се отчитат начислените провизии) към края на 2016 г. спрямо техният размер в края на 2015 г.

Показатели	2016	2015	промяна, %
Търговски задължения	6 127	7 904	-22,5%
Краткосрочни задълж. към свързани лица	1 472	1 667	-11,7%
Задължения по финансов лизинг	0	6	
Задълж. към персонала и осигурит. институции	2 889	2 625	

Данъчни задължения	4 773	1 077	343,2%
Други текущи задължения	17 233	5 310	224,5%
<i>в т.ч. провизии за гаранц. ангажименти</i>	<i>16 910</i>	<i>3</i>	
Текущи пасиви	32 494	18 589	74,8%

Динамиката в паричните потоци се дължи основно на инкасирано вземане от основния клиент към края на 2015 г. и същевременно, неинкасирано вземане от този клиент в края на 2016 г., което е уредено на 65,8% през м.януари и февруари 2017 г. По отношение на разчетите от инвестиционна дейност (основно дивидент) през 2016 г. е събран дивидент, гласуван на общото събрание на асоциирано предприятие през 2008 г., а останалите разчети са свързани с придобиване на дълготрайни материали активи. Измененията по видове дейности са както следва:

Показатели	2016	2015	промяна, %
Паричен поток от оперативна дейност	(252)	17 116	-101,5%
Паричен поток от инвест. дейност	(3 067)	(2 192)	39,9%
<i>в т.ч. дивидент</i>	<i>373</i>	<i>0</i>	
<i>възстановени/(предоставени) заеми</i>	<i>67</i>	<i>0</i>	
Паричен поток от финансова дейност	(7)	(15)	-53,3%
Нетна промяна в пари и парични еквив.	(3 326)	14 909	-122,3%
Пари и парични еквивал. в нач. на год.	19 390	3 546	446,8%
Печ.(заг.) от вал. преоц. на пар. средства	155	935	-83,4%
Пари и пар. еквивал. в края на периода	16 219	19 390	-16,4%

8. Информация за акциите на „Терем“ ЕАД през 2016 г.

Общият брой на акциите на „Терем“ ЕАД е 50 551 210 броя с номинална стойност от 1 лв. на акция. Всички акции са поименни, безналични, обикновени и неделими, съгласно Устава на дружеството. Всички акции са от един клас.

Акциите на „Терем“ ЕАД не се търгуват на фондови пазари и борси.

9. Наличие на клонове на предприятието

„Терем“ ЕАД и неговите дъщерни дружества не притежават клонове.

10. Информация, съгласно чл. 187д от Търговския закон

„Терем“ ЕАД не притежава собствени акции от капитала на дружеството.

11. Информация, съгласно чл. 247 от Търговския закон

○ Възнаграждения, получени през годината от ключовия управленски персонал

Възнаграждението на ключовия управленски персонал се определя съгласно чл.33 от „Правилник за реда за упражняване правата на държавата в търговски дружества с държавно участие в капитала“, приет с ПМС № 112 от 23.05.2003 г.

Съставът на ключовия управленски персонал на Групата включва Изпълнителния директор и членовете на Съвета на директорите на дружеството-майка, както и управителите и контролорите на дъщерните дружества от Групата.

Възнагражденията на ключовия управленски персонал включват следните разходи:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Краткосрочни възнаграждения:		
Заплати, включително бонуси	(709)	(680)
Разходи за социални осигуровки	(77)	(77)
Обезщетения	(18)	-
Общо възнаграждения	(804)	(757)

- *Придобити, притежавани и прехвърлени от членовете на Съвета на директорите акции на „Терем“ ЕАД*

През 2016 г. членовете на Съвета на директорите не са придобивали, прехвърляли и непритежават акции от капитала на „Терем“ ЕАД.

- *Права на членовете на Съвета на директорите да придобиват акции и облигации на дружеството*

В Устава на дружеството не са залегнали особени разпоредби, даващи право на членовете на Съвета на директорите да придобиват акции и облигации на дружеството.

- *Участие на членовете на Съвета на директорите и управителите на дъщерните дружества в други търговски дружества*

Членовете на Съвета на директорите не участват като неограничено отговорни съдружници в други търговски дружества, не притежават повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и не участват в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на Съвети, с изключение на: Румян Димитров Русев, който притежава 25% от капитала на „ПСИМАКС“ ООД (без стопанска дейност) и е управител на „БЛРС-2012“ ЕООД, а Димитър Михайлов Михайлов е неограничено отговорен съдружник и притежава над 25% от „Марина М.71“ ЕООД (без стопанска дейност).

Управителите на дъщерните дружества на „Терем“ ЕАД не участват като неограничено отговорни съдружници в други търговски дружества, не притежават повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и не участват в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на Съвети.

12. Работа на Интегрираната система за управление (ИСУ) на дружествата, сертифицирана по ISO 9001:2008, ISO 14001:2009 и OHSAS 18001:2007

През 2016 г. ръководствата планираха и поставиха стратегическите и оперативни цели за работа на съответното дружество през следващите няколко години.

В тази връзка бяха формирани конкретни целите на ИСУ за 2016 г. и беше потвърдена Политиката на ИСУ за периода 2016 – 2018 година.

За постигане изискванията на стандартите и гарантиране развитието на ИСУ през 2016 г се проведеха по два Прегледа на ръководството във всяко едно от предприятията. Те позволиха да се запишат конкретни препоръки и коригиращи действия във връзка с развитието на всяка една от Системите.

На проведените надзорни одити на ИСУ на всяко едно от дружествата се потвърдиха притежаваните сертификати: ISO 9001:2008, ISO 14001:2009 и OHSAS 18001:2007 за следващите периоди.

Групата поддържа нужната компетентност на специалистите, ангажирани с дейността на ИСУ чрез ежегодното им обучение.

Развитието и усъвършенстването на Системата за управление на качеството във всяко едно от дружествата в група „Терем“ е допълнителна гаранция за качеството, предоставяно на нашите клиенти.

13. Дейност в областта на информационните технологии

През 2016 г., провежданите ежедневна и системна поддръжка на информационните технологии и системите за управление на информационните ресурси, повишиха степента на сигурност и гарантираха надеждността на информационните системи по отношение на превеция от загуба на данни, както и възможността, при евентуална повреда, възникнала вследствие на форсмажорни обстоятелства, за минимизиране на времето за възстановяване на работещите сървъри като web, mail и други.

14. Вероятно бъдещо развитие на Групата

През следващите три години (2017 – 2019) не се предвижда промяна в предмета на дейност и специализация на Групата. Усилията ще бъдат насочени към увеличаване износа на специална и гражданска продукция, с което да се компенсира недостатъчния обем специализирана продукция за МО.

„Планирана стопанска политика през следващата 2017 година

През 2017 година Групата ще провежда политика, насочена към търсене реализация на усвоените технологични практики и произвеждани от дружествата в групата продукти, осигуряване на оптимална натовареност на производствените им мощности, както и финансова устойчивост на група „Терем“.

„Терем“ ЕАД ще продължи да координира и насърчава дейностите по: модернизация на съществуващи изделия; изработване на нови изделия; демилитаризация и използване за граждански цели на военна техника.

В съответствие с приетия годишен план за обучение ще се проведе обучението на персонала и специалистите, ангажирани в Интегрираната система на управление на дружеството, сертифицирана по ISO 9001, ISO 14001 и OHSAS 18001.

15. Друга информация

◦ *Информация за сделки със свързани лица през 2016 г.*

През годината „Терем“ ЕАД е предоставило заем на:

Дружество	Вид на свързаността
„ПРОНО“ ЕООД	дружество под общ (индиректен) контрол – общ принципал

Заемът е погасен на 12.12.2016 г.

Подборна информация за оборотите по сделките и за разчетите със свързаните лица е налична в оповестяването към консолидирания годишен финансов отчет за 2016 г. (Приложение № 28).

◦ *Информация за сключване на сделки, които са извън обичайната дейност на дружествата от Групата или съществено се отклоняват от пазарните условия*

През 2016 г. група „Терем“ не е сключвала сделки, в т.ч. и със свързани лица, които са извън обичайната дейност на всяко едно от дружествата или съществено се отклоняват от пазарните условия.

◦ *Информация за събития и показатели с необичаен за Групата характер, които имат съществено влияние върху дейността му*

През 2016 г. в Групата не са настъпили събития или показатели с необичаен характер, които да са съществени за дейността на отделните предприятия, за реализираните от техните приходи и съответно за извършените разходи през периода.

◦ *Информация за сделки, водени извънбалансово*

Издадените, в полза на контрагент на „Терем“ ЕАД, банкови гаранции към 31.12.2016 г. възлизат на 1 673 хил. лв. и са както следва:

Банка- издател	Сума на гаранцията BGN '000	В полза на:
Банка ДСК ЕАД	134	Министерство на отбраната
Банка ДСК ЕАД	1 539	Министерство на отбраната
Общо	1 673	

Издадените в полза на Министерство на отбраната гаранции са за добро изпълнение и за обезпечаване на авансово плащане по търговски договор. Издадените банкови гаранции са със срок на валидност до 20.12.2017 г. (30 дни след срока на договора).

◦ *Информация относно сключените от дружествата в Групата, в качеството им заемополучател, договори за заем с банкови или финансови организации.*

Към 31.12.2016г. дружествата от Групата нямат сключени договори за овърдрафт или инвестиционен кредит с банкови или финансови организации.

◦ *Информация относно сключените от дружества от Групата, в качеството им на заемодател, договори за заем към трети лица.*

Единствено, компанията-майка е предоставила заеми само на свързани лица (в т.ч. и под общ контрол), като информацията е налична в оповестяването към индивидуалния годишен финансов отчет за 2016 г. (Приложение № 28). Годишният лихвен процент по тези заеми е 3,5% при лихвена конвенция 360/360.

◦ *Информация за по-рано публикувани прогнози за финансовия резултат за 2016 г.*

Групата не е публикувала прогнозни резултати от дейността за текущата финансова година (2016 г.), поради което не може да бъде направено сравнение и съответно анализ на съотношението между постигнатите резултати и по-рано публикувани прогнози за тях.

◦ *Информация за политиката по управление на финансовите ресурси.*

Дейността на Групата през 2016 г. се е финансирала само със собствени за Групата средства, в резултат на постъпления от оперативната дейност. По отношение на паричните си средства, дружествата спазва разпоредбите на Постановление №127/27.05.2013 г. на Министерския съвет.

◦ *Информация за настъпили промени през 2016 г. в основните принципи за управление*

През 2016 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление на Групата.

◦ *Информация за настоящи и бъдещи инвестиционни намерения*

През 2016 г. не са реализирани значими инвестиционни проекти, както и не са планирани такива намерения за 2017 г. Извършените инвестиции са свързани с поддръжка, ремонти и частични технологични обновявания.

◦ *Информация за висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания в размер най-малко 10 на сто от собствения капитал на Дружеството.*

Групата няма висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания в размер най-малко 10 на сто от собствения капитал на всяко едно от дружествата в Групата. Общата стойност на задълженията или

вземанията на съответните дружества по всички образувани производства не надхвърля 10 на сто от собствения капитал на съответното предприятие.

16. Корпоративно управление

Групата не представя декларация за корпоративно управление, по смисъла на чл.100н, ал.8 от ЗППЦК, тъй като чл.20 от Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързани с тях доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 78/660/ЕИО на Съвета, касае дружества, чиито ценни книжа се търгуват на регулиран пазар – акциите на „Терем“ ЕАД не се търгуват на регулиран пазар.

„Терем“ ЕАД счита, че ефективното прилагане на добрите практики за корпоративно управление допринасят за постигане на устойчив растеж и дългосрочните цели на всяко едно от дружествата в Групата, както и за установяване на прозрачни и честни взаимоотношения с всички заинтересовани страни.

„Терем“ ЕАД поддържа и развива интегрирана система за управление в съответствие с водещи международни стандарти по качество (ISO 9001), околна среда (ISO 14001), здраве и безопасност при работа (OHSAS 18001).

Съветът на директорите на „Терем“ ЕАД се състои от 5 (пет) члена, които са избрани от Общото събрание – едноличният собственик на капитала, за определен мандат.

Съветът на директорите изпълнява своята дейност в съответствие с Устава на Еднолично акционерно дружество „Терем“ ЕАД и Правила за работата на Съвета на директорите на „Терем“ ЕАД.

Членовете на Съвета на директорите в своята дейност прилагат принципа за избягване и недопускане на реален или потенциален конфликт на интереси.

Настоящият доклад е одобрен и приет от Съвета на директорите на 28.04.2017 г.

Румян Русев

Изпълнителен директор
на „Терем“ ЕАД

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	1
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНите В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	
1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА	6
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА	8
3. ПРИХОДИ	38
4. ДРУГИ ПРИХОДИ	38
5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ/СУРОВИНИ	38
6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	39
7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	39
8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	40
9. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	40
10. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ	40
11. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ	41
12. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	41
13. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	42
14. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	43
15. ЛИЗИНГ	43
16. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	44
17. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЧНИ АКТИВИ И ПАСИВИ	45
18. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	46
19. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	46
20. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	47
21. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И АКТИВИ	48
22. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	48
23. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	48
24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА	49
25. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	52
26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ЛИЦА	53
27. ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	53
28. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	53
29. РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА В КРАЯ НА ГОДИНАТА	54
30. ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ ЗА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ	55
31. УСЛОВНИ АКТИВИ И УСЛОВНИ ПАСИВИ	55
32. КАТЕГОРИИ ФИНАНСОВИ АКТИВИ И ПАСИВИ	57
33. РИСКОВЕ, СВЪРЗАНИ С ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ	57
34. ОЦЕНЯВАНЕ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ	62
35. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА	65
36. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	65
37. ОДОБРЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	66

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

за годината, приключваща на 31 декември 2016 година

в хиляди лева

	Бележка	2016 BGN'000	2015 BGN'000 прекласифициран
Приходи от продажби	3	74 311	57 692 *
Други доходи, нетно	4	1 553	2 241 *
Разходи за материали	5	(9 149)	(12 954)
Разходи за външни услуги	6	(11 307)	(10 223)
Разходи за персонала	7	(23 203)	(22 171)
Разходи за амортизации и обезценка на нефинансови активи	13	(2 920)	(2 849) *
Промени в наличностите на готова продукция и незавършеното производство		(6 377)	(12 775)
Разходи за придобиване на ДМА		502	2 446
Други разходи	8	(17 297)	(2 336) *
Печалба (загуба) от оперативна дейност		6 113	(929)
Финансови приходи	10	1 959	3 234
Финансови разходи	9	(2 907)	(2 320)
Печалба /(загуба) преди данъци		5 165	(15)
Разходи за данъци върху дохода	11	(334)	(347)
Печалба (загуба) за периода		4 831	(362)
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци	12	(150)	(360)
Общо всеобхватен доход за периода		4 681	(722)

Консолидираният отчет за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход следва да се разглежда заедно с бележките към него, представляващи неразделна част от годишния финансов отчет, представени на страници от 5 до 66

София, 27.04.2017 г.

Главен счетоводител:

Поля Лазова

Изп. Директор:

Румян Русев

Консолидиран финансов отчет, върху който е издаден одиторски доклад на: 09.05.2017г.

Регистриран одитор:

д.е.с Д-р Мариана Михайлова

* Прекласифициран

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
към 31 декември 2016 година

в хиляди лева

	Бележка	31 декември 2016 BGN'000	31 декември 2015 BGN'000 прекласифициран
АКТИВИ			
<i>Нетекущи активи</i>			
Имоти, машини и съоръжения	13	27 497	28 590
Нематериални активи	14	43	27
Активи по отсрочени данъци	17	2 970	1 094
Вземания от свързани лица	20	186	175
<i>Нетекущи активи</i>		30 696	29 886
<i>Текущи активи</i>			
Материални запаси	18	11 212	8 922
Търговски вземания	19	18 163	3 383
Вземания от свързани лица	20	178	535
Други вземания и активи	21	9 940	5 605
Пари и парични еквиваленти	22	16 219	19 390
<i>Текущи активи</i>		55 712	37 835
ОБЩО АКТИВИ		86 408	67 721
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ			
<i>Собствен капитал</i>			
Основен капитал		50 551	50 550
Законов резерв		61 583	61 425
Неразпределена печалба (загуба) от минали години		(64 509)	(63 666)
Печалба/загуба от текущия период		4 831	(362)
<i>Общо собствен капитал</i>	23	52 456	47 947
<i>Пасиви</i>			
<i>Нетекущи</i>			
Задължения към персонала	24	1 351	1 044 *
Пасиви по отсрочени данъци	17	107	141
<i>Нетекущи пасиви</i>		1 458	1 185
<i>Текущи</i>			
Търговски и други задължения	25	23 360	13 214
Краткосрочни задължения към свързани лица	26	1 472	1 667
Задължения по финансов лизинг	15	-	6
Задължения към персонала и осигурителни институции	24	2 889	2 625 *
Данъчни задължения	27	4 773	1 077
<i>Текущи пасиви</i>		32 494	18 589
<i>Общо пасиви</i>		33 952	19 774
ОБЩО КАПИТАЛ И ПАСИВИ		86 408	67 721

Консолидираният отчет за финансовото състояние следва да се разглежда заедно с бележките към него, представляващи неразделна част от годишния финансов отчет, представени на страници от 5 до 66

София, 27.04.2017 г.

Главен счетоводител:

Поля Лазова

Изп. Директор:

Румян Русев

Консолидиран финансов отчет, върху който е издаден одиторски доклад на:

09.05.2017г.

Регистриран одитор:

д.е.с Д-р Мариана Михайлова

0203

Мариана
Михайлова

Регистриран одитор

* Прекласифициран

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ
за годината, приключваща на 31 декември 2016 година

в хиляди лева

Бележка	2016 BGN'000	2015 BGN'000
Оперативна дейност		
Постъпления от клиенти	55 817	66 597
Плащания към доставчици	(32 718)	(25 838)
Плащания към персонала и осигурителни институции	(23 384)	(21 375)
Плащания за данъци	(7 696)	(3 932)
Плащания за корпоративни данъци	(572)	(514)
Постъпления от възстановен данък добавена стойност	5 959	3 108
Постъпления от лихви	2	162
Други постъпления, в т.ч. свързани с финансиране	913	1 045
Други плащания, в т.ч. свързани с финансиране	(36)	-
Други постъпления /(плащания)	1 463	(2 137)
Паричен поток от оперативна дейност	(252)	17 116
Инвестиционна дейност		
Придобиване на имоти, машини и съоръжения	(3 505)	(2 197)
Постъпления от продажба на имоти, машини и съоръжения	-	5
Придобиване на нематериален актив	(2)	-
Предоставени заеми	(50)	-
Постъпления от предоставени заеми	117	-
Постъпления от дивиденди	373	-
Паричен поток от инвестиционна дейност	(3 067)	(2 192)
Финансова дейност		
Плащания по лизингови договори	(7)	(15)
Паричен поток от финансова дейност	(7)	(15)
Нетна промяна в пари и парични еквиваленти	(3 326)	14 909
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	19 390	3 546
Ефекти от преоценка на пари и парични еквиваленти във валута	155	935
Пари и парични еквиваленти в края на периода	16 219	19 390

Консолидираният отчет за паричните потоци следва да се разглежда заедно с бележките към него, представляващи неразделна част от годишния финансов отчет, представени на страници от 5 до 66

София, 27.04.2017 г.

Главен счетоводител:

Поля Лазова

Изп. Директор:

Румян Русев

Консолидиран финансов отчет, върху който е издаден одиторски доклад на: 09.05.2017 г.

Регистриран одитор:

д.е.с Д-р Мариана Михайлова

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНЕТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ
за годината, приключваща на 31 декември 2016 година

В хиляди лева

Бележка	Акционерен капитал	Общи резерви	Натрупани печалби (загуби)	Финансов резултат за периода	Общо собствен капитал на собствениците на предприятието майка
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Салдо на 31 Декември 2014	50 550	66 979	(33 526)	(11 709)	72 294
Грешки от предходни години:					
Коригиране на счетоводни грешки	-	(52)	(390)	(22 728)	(23 170)
Ефект от отсрочени данъци	-	-	-	(485)	(485)
Салдо на 31 Декември 2014 г. (коригирано)	50 550	66 927	(33 916)	(34 922)	48 639
Печалба (загуба) за периода	-	-	-	(362)	(362)
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци	-	(360)	-	-	(360)
Обща всеобхватна загуба за годината	-	(360)	-	(362)	(722)
Общо сделки със собственици					
Трансфер към непокрита загуба	-	-	(29 751)	29 781	30
Покриване на загуби за сметка на резерви	-	(5 142)	1	5 141	-
Салдо на 31 Декември 2015 г.	50 550	61 425	(63 666)	(362)	47 947
Печалба (загуба) за годината	-	-	-	4 831	4 831
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	-	(150)	-	-	(150)
Обща всеобхватна загуба за годината	-	(150)	-	4 831	4 681
Трансфер към непокрита загуба	-	-	(362)	362	-
Общо сделки със собственици	-	-	(362)	362	-
Покриване на загуби за сметка на резерви	-	307	(307)	-	-
Покриване на загуби за сметка на резерви	-	1	(1)	-	-
Апортна вноска	1	-	-	-	1
Други изменения	-	-	(173)	-	(173)
Салдо на 31 Декември 2016 г.	50 551	61 583	(64 509)	4 831	52 456

Консолидираният отчет за промените в собствения капитал следва да се разглежда заедно с бележките към него, представляващи неразделна част от годишния финансов отчет, представени на страници от 5 до 66

София, 27.04.2017 г.

Главен счетоводител:

Поля Лазова

Изп. Директор:

Румян Русев

Консолидиран финансов отчет, върху който е издаден одиторски доклад на:

09.05.2017 г.

Регистриран одитор:

д.е.с Д-р Мариана Михайлова

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Група Терем (Групата) включва дружество-майка и неговите шест (31.12.2015 г.: шест) дъщерни дружества. Допълнително, Групата има инвестиции в две асоциирани дружества (31.12.2015 г.: в две асоциирани дружества).

Дружество-майка

„ТЕРЕМ“ ЕАД (предприятие-майка) е регистрирано като еднолично акционерно дружество в Република България.

През 2008 г., съгласно разпоредбата на § 4 от Закона за търговския регистър, дружеството е пререгистрирано в Търговския регистър на Агенцията по вписванията към Министерство на правосъдието с ЕИК 129008074.

Седалището и адресът на управление на предприятието-майка е в гр. София, жк „Левски-Г“, ул. „Станислав Доспевски“ бл. 40.

Дъщерни дружества

Към 31.12.2016 г. дъщерните дружества в Групата са:

- „ТЕРЕМ – КРЗ Флотски арсенал Варна“ ЕООД, което е регистрирано като еднолично дружество с ограничена отговорност в Окръжен съд – Варна по ф.д № 1922/2004 г. и е пререгистрирано през 2008 г. в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с ЕИК 103882821. Седалището и адреса на управлението на дружеството е в гр. Варна, местността „Лъджата“.
- „ТЕРЕМ – Хан Крум“ ЕООД, което е регистрирано като еднолично дружество с ограничена отговорност в Окръжен съд - Търговище с решение № 579 по ф.д № 268 /2004г. и е пререгистрирано през 2008 г. в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с ЕИК 125549851. Седалището и адреса на управлението на дружеството е в гр. Търговище, ул. „Ал. Стамболийски“ № 31
- „ТЕРЕМ – Ивайло“ ЕООД, което е учредено като еднолично дружество с ограничена отговорност на 21.07.2004 година по фирмено дело № 847/2004 г. по описа на Великотърновския окръжен съд и е регистрирано в Търговския регистър на Агенция по вписванията с ЕИК: 104623800. Седалището и адреса на управление на дружеството е в гр. Велико Търново, Промислена Зона, „Дълга лъка“, п.к. 151.
- „ТЕРЕМ-Летец“ ЕООД, което е учредено на 06.07.2004 г. със съдебно решение №1/06.07.2004г., по ф.д № 7182/СГС, като еднолично дружество с ограничена отговорност и е пререгистрирано през 2008 г. в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с ЕИК 131273133. Седалището и адреса на управлението на дружеството е в гр.София , р-н „Кремиковци“, ж.к. „Аерогара – Северен район” - София
- „ТЕРЕМ – Овеч“ ЕООД, което е учредено като еднолично дружество с ограничена отговорност на 20.07.2004 година със съдебно решение на Окръжен съд гр. Варна по фирмено дело № 1923/2004 г. и е регистрирано в Търговския регистър на

Агенция по вписванията с ЕИК 103883364. Седалището и адреса на управление на дружеството е в гр. Провадия, ул. „Сергей Румянцев“ № 1.

- „ТЕРЕМ – Цар Самуил“ ЕООД, което е регистрирано като еднолично дружество с ограничена отговорност в Софийския окръжен съд по ф.д. № 705/2004 и е пререгистрирано през 2008 г. в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с ЕИК 131288789. Седалището и адреса на управлението на Дружеството е в гр. Костенец, ул. „Хан Исперих“ 1.

Асоциирани дружества са:

- „ТЕРЕМ – Ген. Владимир Заимов“ ООД, което е регистрирано, първоначално като еднолично дружество с ограничена отговорност в Софийския окръжен съд по ф.д. № 705/2004 и е пререгистрирано през 2008 г. в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с ЕИК 131288224. Седалището и адреса на управлението на дружеството е в гр. Божурище, област София, община Божурище, бул. „Европа“ № 10.
- „ЕЛМЕТИНЖЕНЕРИНГ“ АД, което е регистрирано като акционерно дружество в Софийски градски съд по ф.д. № 17422/1990 и е пререгистрирано през 2008 г. в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с ЕИК 831901933. Седалището и адреса на управлението на дружеството е в гр. София, ул. „Попово“ № 10-12

1.1. Собственост и управление на дружеството - майка

Акционерният капитал е в размер на 51 801 759 лв. и е разпределен в 51 801 759 броя поименни акции по 1 лев номинална стойност.

Едноличен собственик на капитала на „ТЕРЕМ“ ЕАД е Българската държава, чийто права, с оглед отрасловата компетентност, се упражняват от Министъра на отбраната.

Системата на управление на предприятието-майка е едностепенна със Съвет на директорите в състав:

- от 20.01.2015 г до 27.05.2017 г.: Мария Димитрова Вълканова, Светозар Цветанов Вешков, Стоил Стоянов Яков, Огнян Димитров Чалъков, Камен Петрушинов Илиев. Председател на СД е Стоил Стоянов Яков.
- от 27.05.2016 г до 27.02.2017 г.: Мария Димитрова Вълканова, Светозар Цветанов Вешков, Христин Пенев Петков, Огнян Димитров Чалъков, Радка Викторова Илиева. Председател на СД е Христин Пенев Петков.
- от 27.02.2017 г до 07.04.2017 г: Станчо Петков Петков, Светозар Цветанов Вешков, Христо Богданов Богданов, Румян Димитров Русев и Димитър Михайлов Михайлов. Председател на СД е проф. д-р инж. Станчо Петков Петков;
- от 07.04.2017 г и към настоящия момент: Станчо Петков Петков, Светозар Цветанов Вешков, Румян Димитров Русев, Димитър Михайлов Михайлов и Стоян Владимиров Георгиев. Председател на СД е проф. д-р инж. Станчо Петков Петков

Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор инж. Румян Димитров Русев.

1.2. Структура на групата и предмет на дейност

Основният предмет на дейност на групата е концентриран върху извършване на капитален и среден ремонт на военна техника, въоръжение и боеприпаси и друго военнотехническо имущество, производство на единични дребно серийни количества различно военнотехническо имущество, съоръжения и апаратури и машини, внос, износ, реклама, маркетинг, инженеринг, развитие и усъвършенстване на специална и гражданска продукция, услуги, техническа помощ и обучение и други промишлени и търговски дейности в страната и в чужбина, разрешени от закона.

Списъчният състав на персонала на Групата към 31 декември 2016 г. е 1 475 служители (2015 г.: 1 501 служители).

Информация относно наименованието, дяловото участие и правата на глас за всяко дъщерно дружество, включено в консолидацията, е предоставена в пояснителна бележка 2.24.

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Основни показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на дружествата от Групата за периода 2013 – 2016 г., са представени в таблицата по-долу:

Показатели	2013	2014	2015	2016
БВП в млн. лева*	82,166	83,634	88,571	89,115
Реален растеж на БВП**	0.4%	1.5%	3.0%	2.1%
Инфлация в края на годината	(0.9)%	(2.0)%	(0.9)%	(0.5)%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.47	1.47	1.76	1.77
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.42	1.61	1.80	1.86
Основен лихвен процент в края на годината	0.02	0.03	0.01	0.00
Безработица (в края на годината)	11.8%	10.7%	10.0%	8.00%

източник: БНБ и НСИ

*предварителни данни за 2016 г.

**предварителни данни към 30.09.2016 г.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ НА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА

2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Група ТЕРЕМ е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (МСФО, приети от ЕС). По смисъла на параграф 1, точка 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството, приложим в България, терминът „МСФО, приети от ЕС“ представляват Международните счетоводни стандарти (МСС), приети в съответствие с Регламент (ЕО) 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета.

За текущата финансова година Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната

дейност. От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2016 г., не са настъпили промени в счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и трансакции.

2.1.1. Нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, които са влезли в сила от 1 януари 2016 г.

Групата прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, които имат ефект върху финансовия отчет на Дружеството и са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2016 г.:

МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“, МСФО 12 „Оповестяване на дялови участия в други предприятия“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ – Инвестиционни дружества (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС

МСФО 11 „Съвместни ангажименти“ (изменен) – Придобиване на дял в съвместна дейност, в сила от 1 януари 2016 г., приет от ЕС

МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ (изменен) – Оповестявания, в сила от 1 януари 2016 г., приет от ЕС

Тези изменения са част от инициативата на СМСС за подобряване на представянето и оповестяването във финансовите отчети. Те изясняват указанията в МСС 1 относно същественост, обобщаване, представянето на междинни сборове, структурата на финансовите отчети и оповестяване на счетоводната политика.

МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 38 „Нематериални активи“ (изменени), в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС

МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ и МСС 41 „Земеделие“ (изменени) – Плодоносни растения, в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС

МСС 27 „Индивидуални финансови отчети“ (изменен), в сила от 1 януари 2016 г., приет от ЕС

Това изменение позволява на дружествата да използват метода на собствения капитал при отчитането на инвестиции в дъщерни предприятия, съвместни и асоциирани предприятия в техните индивидуални финансови отчети.

Годишни подобрения 2012 - 2014 г. в сила от 1 януари 2016 г., приети от ЕС

Тези изменения засягат 4 стандарта:

- МСФО 5 „Нетекущи активи, държани за продажба, и преустановени дейности“ относно методи на отписване;
- МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване“ относно договори за услуги;
- МСС 19 „Доходи на наети лица“ относно дисконтови проценти;
- МСС 34 „Междинно финансово отчитане“ относно оповестяване на информация.

2.1.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Групата

Към датата на одобрение на този финансов отчет са публикувани нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, но не са влезли в сила или не са приети от ЕС за финансовата година, започваща на 1 януари 2016 г., и не са били приложени от по-ранна дата от Групата. Информация за тези стандарти и изменения, които имат ефект върху финансовия отчет на Групата, е представена по-долу.

Ръководството очаква всички стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика на Групата през първия период, започващ след датата на влизането им в сила.

МСФО 2 „Плащане на базата на акции“ (изменен) в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 4 „Застрахователни договори“ (изменен) в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 9 „Финансови инструменти“ в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС

Съветът по международни счетоводни стандарти (СМСС) издаде МСФО 9 „Финансови инструменти“, като завърши своя проект за замяна на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“. Новият стандарт въвежда значителни промени в класификацията и оценяването на финансови активи и нов модел на очакваната кредитна загуба за обезценка на финансови активи. МСФО 9 включва и ново ръководство за отчитане на хеджирането. Ръководството е все още в процес на оценка на ефекта на МСФО 9 върху финансовия отчет, но все още не е възможно да предостави количествена информация. На този етап следните области са с очакван ефект:

- класификацията и оценяването на финансовите активи на Групата следва да бъдат прегледани на базата на новите критерии, които взимат под внимание договорените парични потоци за активите и бизнес модела, по който те са управлявани;

- обезценка на базата на очакваната загуба следва да бъде призната относно търговските вземания на Групата и инвестициите в активи, класифицирани като държани за продажба и държани до падеж, освен ако те не бъдат класифицирани по справедлива стойност в печалбата или загубата съгласно новите критерии;

- инструментите на собствения капитал няма да могат да бъдат оценявани по себестойност намалена със загуби от обезценка. Вместо това всички тези инвестиции ще бъдат оценявани по справедлива стойност. Промените в справедливата стойност ще бъдат представени в текущата печалба или загуба, освен ако Групата не ги представя без право на отмяна в другия всеобхватен доход.

- ако Групата продължава да избира оценяването на определени финансови пасиви по справедлива стойност, промените в справедливата стойност ще бъдат признати в другия всеобхватен доход до степента, до която тези промени се отнасят до собствения кредитен риск на Групата.

МСФО 9 „Финансови инструменти“ (изменен) – Отчитане на хеджирането, в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

Измененията водят до съществена промяна в отчитането на хеджирането, която позволява на дружествата от Групата да отразяват техните дейности във връзка с управлението на риска по-добре във финансовите отчети.

МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“ (изменени), датата на влизане в сила още не е определена, все още не са приети от ЕС

Тези изменения са в резултат на несъответствието между изискванията на МСФО 10 и МСС 28 при третирането на продажба или апортна вноска на активи между инвеститора и асоциираното предприятие или съвместното предприятие. Вследствие на тези изменения се признава печалба или загуба в пълен размер, когато сделката включва бизнес независимо дали бизнесът е отделен в дъщерно предприятие. Частична печалба или загуба се признава, когато сделката включва активи, които не представляват бизнес, дори и тези активи да са собственост на дъщерно предприятие.

МСФО 14 „Отсрочени сметки при регулирани цени“ в сила от 1 януари 2016 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти“ в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС

МСФО 15 заменя МСС 18 „Приходи“, МСС 11 „Договори за строителство“ и свързани с тях разяснения и въвежда нов модел за признаване на приходите на базата на контрол. Новият стандарт променя правилата за определяне дали приходите са признават към даден момент или през даден период от време и води до разширяване и подобряване на оповестяванията относно приходите. МСФО 15 е базирано на основен принцип, който изисква Групата да признава приход по начин, който отразява прехвърлянето на стоки или предоставянето на услуги на клиентите и в размер, който отразява очакваното възнаграждение, което дружеството ще получи в замяна на тези стоки или услуги. Допуска се по-ранното прилагане на стандарта. Дружествата от Групата следва да прилагат стандарта ретроспективно за всеки представен предходен период или ретроспективно като кумулативният ефект от първоначалното признаване се отразява в текущия период.

Ръководството възнамерява да приложи стандарта ретроспективно, признавайки кумулативния ефект от първоначалното прилагане на този стандарт като промяна в началните салда на неразпределената печалба към датата на първоначално прилагане. Съгласно този метод МСФО 15 ще бъде приложен само към договори, които не са приключили към 1 януари 2018 г. Ръководството е започнало да оценява ефекта от прилагането на този нов стандарт и е преценило, че следните области ще бъдат засегнати:

- *първоначални разходи* – съгласно съществуващите изисквания на МСФО тези разходи се включват в оценката на резултата от договора. Тъй като те възникват от дейности, които Дружествата в Групата извършват, за да изпълни договора, а не директно за предоставянето на стоки или услуги на клиента, МСФО 15 не ги разглежда като

договорни задължения. Тези разходи се изключват от оценката на резултата от договора и не се отразяват върху признаването на приходите. Вместо това тези разходи се преценяват относно възможното им капитализиране съгласно специфичните критерии на стандарта. Ако те се капитализират, съответният актив се амортизира последващо на линейна база за оценения период на изпълнение на договора, по който са възникнали

- *договори с няколко компонента* – МСФО 15 въвежда нови указания, които изискват от Дружествата от Групата да оценят дали компоненти в даден договора могат да бъдат отделени на базата на тяхната “отличимост”. Стока или услуга е отличима, ако са изпълнени и двете условия:

- клиентът има изгода от самата стока или услуга или в комбинация с други налични ресурси, и
- тя е “отделно разграничима” (т.е. дружеството не предоставя значителни услуги, за да я интегрира, модифицира или изработва по поръчка).

Последващото разпределение на договореното възнаграждение към отделните компоненти е базирано на тяхната относително самостоятелна продажна цена. Групата в момента е в процес на преразглеждане на всички свои договори, за да оцени как новите изисквания ще се отразят на идентифицирането на отличими стоки и услуги и на разпределението на общото възнаграждение към тях.

- *договори на загуба* – съгласно съществуващите изисквания на МСФО когато е вероятно разходите по даден договор да надвишат общите приходи, очакваната загуба се признава незабавно в текущата печалба или загуба. Когато договорът се отнася до изграждането на няколко актива, изграждането на всеки един актив се третира за тази цел като отделен договор, ако критериите за сегментиране съгласно МСС 11 “Договори за строителство” са изпълнени

МСФО 15 не включва указания как да се третират счетоводно обременяващи договори. Такива договори следва да се отчитат съгласно МСС 37 “Провизии, условни пасиви и условни активи”. Преценката дали следва да бъде призната провизия се извършва на ниво на отделния договор и не се прилагат критерии за сегментиране. В резултат на това, може да има случаи, в които признати загуби по договори в предходни периоди няма да бъдат признати съгласно МСФО 15, тъй като договорът като цяло реализира печалба. Когато съгласно МСФО 15 Дружеството може да комбинира два или повече договора, сключени приблизително по едно и също време, преценката дали договорът е на загуба се извършва на база на комбинирания договор. Загубите по договори съгласно МСС 11 се оценяват на базата на общите разходи по договора, включващи например разпределените общи разходи по изграждането. Възможно е тази сума да бъде по-голяма от сумата на ‘неотменимите разходи’, определени съгласно МСС 37. Групата е в процес на преглеждане на всички свои договори с клиенти, за да оцени ефекта, който новите изисквания ще окажат върху признаването и оценяването на провизии за загуби по обременяващи договори.

МСФО 15 „Приходи от договори с клиенти“ (изменен) в сила от 1 януари 2018 г., приет от ЕС

Тези изменения включват указания за идентифициране на задължения за изпълнение, за отчитане на лицензи за интелектуална собственост и за преценка дали става въпрос за принципал или агент (брутно или нетно представяне на приходите).

МСФО 16 „Лизинги“ в сила от 1 януари 2019 г., все още не е приет от ЕС

МСС 7 „Отчети за паричните потоци“ (изменен) в сила от 1 януари 2017 г., все още не е приет от ЕС

Тези изменения изискват допълнително оповестяване, което ще позволи на ползвателите на финансови отчети да оценят промените в задължения, произтичащи от финансовата дейност.

МСС 12 „Данъци върху дохода“ (изменен) в сила от 1 януари 2017 г., все още не е приет от ЕС

Тези изменения са във връзка с признаването на отсрочени данъчни активи за неизползвани загуби и поясняват как да се отчитат счетоводно отсрочени данъчни активи относно дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност.

МСС 40 „Инвестиционни имоти“ (изменен) – Трансфер на инвестиционни имоти в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

КРМСФО 22 „Сделки и авансови плащания в чуждестранна валута“ в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

Разяснението дава насоки как да се отчитат авансови постъпления или плащания съответно на непарични активи или непарични пасиви преди съответното дружество от Групата да е признало свързания с тях актив, разход или приход. Датата на сделката за целите на определяне на обменния курс е датата на първоначалното предплащане за непаричен актив или за пасив по отсрочени приходи. Ако има няколко авансови плащания или постъпления, за всяко отделно плащане се определя дата на сделката.

Годишни подобрения на МСФО 2014-2016 г.

Те засягат три стандарта, за всеки от които е определена отделна дата на влизане в сила, както следва:

- МСФО 1 “Прилагане за първи път на МСФО”;
- МСФО 12 “Оповестяване на дялови участия в други предприятия”;
- МСС 28 “Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия” – Оценяване на асоциирано или съвместно предприятие по справедлива стойност, в сила от 1 януари 2018 г., все още не е приет от ЕС

2.2. Изявление за съответствие

Консолидираният финансов отчет е изготвен на база историческа цена при спазване на принципа на действащо предприятие.

Компанията-майка, дъщерните и асоциирани дружества от Групата водят своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приемат като тяхна функционална и отчетна валута на представяне.

Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева ('000 BGN.) (включително сравнителната информация за предходния период - 2015 г.), освен ако не е оповестено изрично нещо друго, като българският лев е приет за отчетна валута на представяне на Групата.

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансово отчитане изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в бележка № 2.22, бележка № 9, бележка № 11, бележка № 12 и бележка № 13.

Групата реализира печалба към 31 декември 2016 година в размер на 4 831 хил. лв. (2015 г.: загуба от 362 хил. лв.).

Към датата на изготвяне на настоящия консолидиран финансов отчет ръководството е направило преценка на способността на Групата да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. След извършения преглед на дейността на Групата, ръководството очаква тя да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и да продължи да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на финансовия отчет.

2.3. Дефиниции

Дружество-майка

Това е дружеството, което контролира едно или повече други дружества, в които е инвестирало. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и че има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвръщаемост, посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружеството-майка е „Терем“ ЕАД, България (бележка № 1).

Дъщерно дружество

Дъщерно дружество е такова дружество, или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от дружеството – майка.

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата, и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в *бележка № 1*.

Асоциирано дружество

Това е дружество, в което инвеститорът (конкретно - дружеството-майка) упражнява значително влияние, но което не представлява нито дъщерно дружество, нито съвместно дружество на инвеститора.

Значително влияние е правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не е контрол или съвместен контрол върху тази политика. Обичайно то е налице при: а) притежаване, пряко или косвено, от страна на инвеститора на дялове (акции) от 20% до 50 % от капитала на дружеството, в което е инвестирано (вкл. по силата на споразумение между акционери) и, б) в допълнение, инвеститорът има представителство в управляващия орган на дружеството, в което е инвестирано и/или участва в процеса на вземане на решенията по отношение на политиката и стратегията на дружеството, в което е инвестирано, и/или са налице съществени операции между инвеститора и дружеството, в което е инвестирано.

Асоциираното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която е придобито значително влияние от инвеститора (конкретно - дружеството-майка) и спира да се включва чрез този метод или от датата, когато дружеството се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че значителното влияние е прехвърлено от инвеститора.

2.4. Принципи на консолидация

2.4.1. Представяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ (ревизиран 2007 и променен 2014 г.). Групата прие да представя консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в единен отчет. Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година.

В консолидирания отчет за финансовото състояние се представят два сравнителни периода, когато Групата:

- а) прилага счетоводна политика ретроспективно;
- б) преизчислява ретроспективно позиции в консолидирания финансов отчет; или
- в) прекласифицира позиции в консолидирания финансов отчет.

и това има съществен ефект върху информацията в консолидирания отчет за финансовото състояние към началото на предходния период.

2.4.2. База за консолидация

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка, дъщерните дружества и асоциираните дружества, изготвени към 31 декември, която дата е датата на финансовата година на Групата. При консолидацията се прилага подходът на “икономическо предприятие”, като за оценката на инвестициите в асоциирани предприятия е избран методът на “собственият капитал”.

Финансовите отчети на дъщерните и асоциираните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

Финансовият отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на всички видове активи, пасиви, приходи и разходи, съгласно МСФО.

Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно-груповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Когато нереализираните загуби от вътрешногрупови продажби на активи се елиминират, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата. Сумите, представени във финансовите отчети на дъщерните предприятия са коригирани, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика, прилагана от Групата.

Печалба или загуба и друг всеобхватен доход на дъщерни предприятия, които са придобити или продадени през годината, се признават от датата на придобиването, или съответно до датата на продажбата им.

Ако Групата загуби контрол над дъщерното предприятие, всякаква инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие, се признава по справедлива стойност към датата на загубата на контрол, като промяната в балансовата стойност се отразява в печалбата или загубата. Справедливата стойност на всяка инвестиция, задържана в бившето дъщерно предприятие към датата на загуба на контрол се счита за справедлива стойност при първоначално признаване на финансов актив в съответствие с МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или, където е уместно, за себестойност при първоначално признаване на инвестиция в асоциирано или съвместно контролирано предприятие. В допълнение всички суми, признати в друг всеобхватен доход по отношение на това дъщерно предприятие, се отчитат на същата база, както би било необходимо, ако Групата директно се е била освободила от съответните активи или

пасиви (напр. рекласифицирани в печалбата или загубата или отнесени директно в неразпределената печалба съгласно изискванията на съответния МСФО).

Печалбата или загубата от отписването на инвестиция в дъщерно предприятие представлява разликата между а) сумата от справедливата стойност на полученото възнаграждение и справедливата стойност на всяка задържана инвестиция в бившето дъщерно предприятие и б) балансовата сума на активите (включително репутация) и пасивите на дъщерното предприятие и всякакво неконтролиращо участие.

Консолидация на асоциирани и съвместни дружества

За включването на асоциираните и съвместни дружества в консолидирания финансов отчет е приложен методът на собствения капитал, според който инвестицията на дружеството-майка в него първоначално се отчита по цена на придобиване (себестойност), а впоследствие се преизчислява, за да отрази промените на дела на инвеститора (конкретно – дружеството-майка) в нетните активи на асоциираните и съвместни дружества след придобиването. Инвестицията на Групата в асоциираните и съвместни дружества включва и репутациите, идентифицирани при придобиването им, нетно от всяка призната обезценка.

Печалбата или загубата след придобиването за Групата (чрез дружеството-майка) от асоциираните и съвместните дружества, за съответния отчетен период, представлява нейния дял в нетните им финансови резултати (след данъци) от тяхната стопанска дейност за този период, който дял се признава и представя на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Аналогично, делът на Групата в измененията след придобиването на другите компоненти на всеобхватния доход на асоциираните и съвместни дружества (предприятия), също се признава и представя като движение в другите компоненти на всеобхватния доход в консолидирания отчет за всеобхватния доход, съответно консолидираните резерви на Групата в отчета за измененията в собствения капитал. Групата признава своя дял в загуби на асоциирани и съвместни дружества до размера на нейната инвестиция, в т.ч. и предоставените им вътрешни заеми, освен ако тя не е поела определени задължения или плащания от името на асоциираното или съвместното дружество.

Вътрешните разчети между Групата и асоциираните и съвместните дружества не се елиминират. Нереализираната печалба или загуба от сделки между тях се елиминира до процента на груповото участие в асоциираните и съвместни дружества, като включително се проверява за обезценка в случаите на загуба. Отчита се и ефектът на отсрочените данъци при тези консолидационни процедури.

2.4.3. Бизнес комбинации

Всички бизнес-комбинации се отчитат счетоводно по метода на покупката. Прехвърленото възнаграждение при бизнес-комбинация се оценява по справедлива стойност, която се изчислява като сума от справедливите стойности към датата на придобиване на активите, прехвърлени от придобиващия, поетите от придобиващия задължения към бившите собственици на придобиваното предприятие и капиталовите участия, емитирани от Групата. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата

стойност на активи или пасиви, възникнали в резултат на възнаграждения под условие. Разходите по придобиването се отчитат в печалбата или загубата в периода на възникването им.

Методът на покупката включва признаване на разграничимите активи и пасиви на придобиваното предприятие, включително условните задължения, независимо дали те са били признати във финансовите отчети на придобиваното предприятие преди бизнес-комбинацията. При първоначалното признаване, активите и пасивите на придобитото дъщерно предприятие са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност, която служи като база за последващо оценяване в съответствие със счетоводната политика на Групата.

За всяка бизнес-комбинация Групата оценява всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие, което представлява дял от собствения му капитал и дава право на ликвидационен дял, или по справедлива стойност или по пропорционален дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на придобитото предприятие. Другите видове неконтролиращо участие се оценяват по справедлива стойност или, ако е приложимо, на база, определена в друг МСФО.

Репутацията се признава след определяне на всички разграничими нематериални активи. Тя представлява превишението на сумата от а) справедливата стойност на прехвърленото възнаграждение към датата на придобиване и б) размера на всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие и в) в бизнес-комбинация, постигната на етапи, справедливата стойност към датата на придобиване на държаното преди капиталово участие на Групата в придобиваното предприятие, над справедливата стойност на разграничимите нетни активи на придобиваното дружество към датата на придобиване. Всяко превишение на справедливата стойност на разграничимите нетни активи над изчислената по-горе сума се признава в печалбата или загубата непосредствено след придобиването.

При бизнес-комбинация, постигната на етапи, Групата преоценява държаното преди капиталово участие в придобиваното предприятие по справедлива стойност към датата на придобиване (дата на придобиване на контрол) и признава произтичащата печалба или загуба, ако има такива, в печалбите или загубите. Сумите, признати в другия всеобхватен доход от дялово участие в придобиваното предприятие преди датата на придобиване на контрол, се признават на същата база, както ако Групата се е освободила директно от държаното преди капиталово участие.

Ако първоначалното счетоводно отчитане на бизнес-комбинацията не е приключено до края на отчетния период, в който се осъществява комбинацията, Групата отчита суми за провизии за статиите, за които отчитането не е приключило. През периода на оценяване, който не може да надвишава една година от датата на придобиване, Групата коригира със задна дата тези суми за провизии или признава допълнителни активи или пасиви, за да отрази новата получена информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване и, ако са били известни, щяха да повлияят на оценката на сумите, признати към тази дата.

Всяко възнаграждение под условие, дължимо от придобиващия, се признава по справедлива стойност към датата на придобиване и се включва като част от прехвърленото възнаграждение в замяна на придобиваното предприятие. Последващи промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, което е класифицирано като актив или пасив, се признават в съответствие с изискванията на МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване“ или в печалбата или загубата или като промяна в другия всеобхватен доход. Ако възнаграждението под условие е класифицирано като собствен капитал, то не се преоценява до окончателното му уреждане в собствения капитал. Промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, които представляват провизорни суми през периода на оценяване, се отразяват ретроспективно за сметка на репутацията.

2.5. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на съответното дружество от Групата (български лев) по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата за съответния период, за който се отнасят.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценяват). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

Функционалната валута на отделните дружества от Групата не е променяна в рамките на отчетния период.

2.6. Приходи

2.6.1. Приходи от продукция, стоки и услуги

Приходите включват приходи от продажба на стоки и продукция и предоставяне на услуги. Приходите от основните стоки и услуги са представени в пояснителна бележка 3.

Приходите в Групата се признават на база принципа за начисляване и до степента, до която и по начина, по който стопанските изгоди се придобиват от дружеството и респ. стопанските рискове се носят, както и доколкото приходите могат надеждно да се измерят.

При продажбите на продукция, стоки и материали приходите се признават, когато всички съществени рискове и ползи от собствеността на стоките преминават върху купувача.

При предоставянето на услуги, приходите се признават, отчитайки етапа на завършеност на сделката към датата на отчета за финансовото състояние, ако този етап може да бъде надеждно измерен, както и разходите, извършени по сделката и разходите за приключването ѝ.

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване възнаграждение, като не се включва данък добавена стойност, направените търговски отстъпки и количествени работи, направени от Групата.

При продажби на разсрочена схема на плащане, приходът се признава на датата на продажбата.

2.6.2. Приходи от лихви и дивиденди

Финансовите приходи се представят отделно на лицевата страна на отчета за печалбата или загубата за годината. Приходите от лихви се отчитат текущо по метода на ефективния (договорения) лихвен процент. Приходите от дивиденди се признават в момента на възникване на правото за получаване на дивидента.

2.6.3. Приходи от финансиране

Първоначално финансиранятия се отчитат като отсрочен доход - приходи за бъдещи периоди (финансирания), когато има значителна сигурност, че Групата ще получи финансирането и ще изпълни условията на договореностите, при които е отпуснато. Финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите. Финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, обичайно пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация. Признатите приходи се представят на ред „Други приходи“ в консолидирания отчет за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход.

2.7. Разходи

2.7.1. Оперативни разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, и до степеня, до която това не би довело за признаване на активи/пасиви, които не отговарят на определенията за такива съгласно МСФО.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

2.7.2. Разходи за лихви и разходи по заеми

Финансовите разходи се представят отделно в отчета за печалбата или загубата за годината. Те включват:

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Разходите по заеми основно представляват лихви по заемите на Групата. Всички разходи по заеми, които директно могат да бъдат отнесени към закупуването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират през периода, в който се очаква активът да бъде завършен и приведен в готовност за използване или продажба. Останалите разходи по заеми се признават като разход за периода, в който са възникнали, в консолидирания отчет за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход на ред „Финансови разходи“.

2.8. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в състояние за използване.

Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, свързани с определен актив от имоти, машини и съоръжения, се прибавят към балансовата сума на актива, когато е вероятно Групата да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи се признават за разход за периода, в който са направени.

Имоти, машини и съоръжения, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират на база на очаквания полезен срок на годност на подобни собствени активи на Групата, или на база на лизинговия договор, ако неговият срок е по-кратък.

Амортизацията на имоти, машини и съоръжения се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен живот на отделните групи активи, както следва:

○ Сгради	25 години
○ Машини	3,33 години
○ Транспортни средства	10 години
○ Автомобили	4 години
○ Стопански инвентар	6,67 години
○ Компютри	2 години
○ Други	6,67 години

Дълготрайните материални активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат.

Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината.

Частта от компонента “преоценен резерв”, ако такъв е създаден за продадения актив, се прехвърля директно към компонента “неразпределена печалба” в отчета за промените в собствения капитал.

Избраният праг на същественост за имотите, машините и съоръженията в Групата е в размер на 700 лв.

2.9. Нематериални активи

2.9.1. Репутация

Репутацията представлява бъдещите икономически ползи, произтичащи от други активи, придобити в бизнес комбинация, които не са индивидуално идентифицирани и признати отделно. За целите на теста за обезценка репутацията се разпределя към всяка една единица, генерираща парични потоци, на Групата (или група от единици, генериращи парични потоци), която се очаква да има ползи от бизнес комбинацията, независимо от това дали други активи или пасиви на придобитото дружество са разпределени към тези единици. Репутацията се оценява по стойност на придобиване, намалена с натрупаните загуби от обезценка. При отписване на единица, генерираща парични потоци, съответната част от репутацията се включва в определянето на печалбата или загубата от отписването.

2.9.2. Други нематериални активи

Другите нематериални активи включват: права върху интелектуална собственост (ноу-хау); техническа документация за модернизиране на изделия. Отчитат се по цена на придобиване, включваща всички платени мита, невъзстановими данъци и направени преки разходи във връзка с подготовка на нематериалния актив за експлоатация. Амортизират се въз основа на оценения срок на полезен живот на активите, тъй като се счита, че той е ограничен по линейния метод.

Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход увеличаващ натрупаните амортизации и се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Последващите разходи, които възникват във връзка с нематериалните активи след първоначалното им признаване, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода на тяхното възникване, освен ако в резултат на това активът може да генерира повече от първоначално предвидените бъдещи икономически ползи и когато тези разходи могат надеждно да бъдат оценени и отнесени към актива. Ако тези условия са изпълнени, разходите се добавят към себестойността на актива.

Амортизацията се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен срок на годност на отделните активи, както следва:

○ Софтуер	2 години
○ Други	6,67 години

Разходите за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи“.

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на

“нематериалните активи” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината.

Избраният праг на същественост за нематериалните активи на Групата е в размер на 700 лв.

2.10. Отчитане на лизинговите договори

2.10.1 Финансов лизинг

Лизингополучател

Финансовият лизинг, при който се трансферира към дружеството съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя като се представя като имоти, машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска - по сегашната стойност на минималните лизингови плащания. Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови разходи (лихва) на база ефективен лихвен процент.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

Лизингодател

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън дружества от Групата съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се изписва от състава на стоките на лизингодателя и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция в лизинговия договор представлява разликата между сбора от минималните лизингови плащания по договора за финансов лизинг и негарантираната остатъчна стойност, начислена за лизингодателя, и незаработения финансов доход. Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива) като доход от продажба.

Признаването на заработения финансов приход като текущ лихвен приход се основава на прилагането на метода на ефективната лихва.

2.10.2. Оперативен лизинг

Лизингополучател

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира

като оперативен лизинг. Поради това, активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите дълготрайни материални активи, като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.11. Обезценка на репутация, имоти, машини и съоръжения, и нематериални активи

При изчисляване на размера на обезценката Групата дефинира най-малката разграничима група активи, за която могат да бъдат определени самостоятелни парични потоци (единица, генерираща парични потоци). В резултат на това някои от активите подлежат на тест за обезценка на индивидуална база, а други - на база на единица, генерираща парични потоци. Репутацията е отнесена към единиците, генериращи парични потоци, които вероятно ще извличат ползи от съответната бизнес комбинация и които представляват най-ниското ниво в Групата, на което ръководството наблюдава репутацията.

Единиците, генериращи парични потоци, към които е отнесена репутацията, се тестват за обезценка поне веднъж годишно. Всички други отделни активи или единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка, когато събития или промяна в обстоятелствата индикират, че тяхната балансова стойност не може да бъде възстановена.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци. Данните, използвани при тестването за обезценка, се базират на последния одобрен бюджет на Групата, коригиран при необходимост с цел елиминиране на ефекта от бъдещи реорганизации и значителни подобрения на активи. Дисконтовите фактори се определят за всяка отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват съответния им рисков профил, оценен от ръководството на Групата.

Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се разпределят в намаление на балансовата стойност първо на репутацията, отнасяща се към тази единица, и след това на останалите активи от единицата, пропорционално на балансовата им стойност. С изключение на репутацията за всички други активи на Групата ръководството преценява последващо дали съществуват индикации за това, че загубата от обезценка, призната в предходни години, може вече да не съществува или да е намалена. Обезценка, призната в предходен период, се възстановява, ако възстановимата стойност на единицата, генерираща парични потоци, надвишава нейната балансова стойност.

2.12. Финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви се признават, когато Групата стане страна по договорни споразумения, включващи финансови инструменти.

Финансов актив се отписва, когато се загуби контрол върху договорните права, които съставляват финансовия актив, т.е. когато са изтекли правата за получаване на парични потоци или е прехвърлена значимата част от рисковете и изгодите от собствеността.

Финансов пасив се отписва при неговото погасяване, изплащане, при анулиране на сделката или при изтичане на давностния срок.

При първоначално признаване на финансов актив и финансов пасив Групата ги оценява по справедлива стойност плюс разходите по транзакцията с изключение на финансовите активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се признават първоначално по справедлива стойност.

Финансовите активи се признават на датата на сделката или датата на уреждането.

Финансовите активи и финансовите пасиви се оценяват последващо, както е посочено по-долу.

2.12.1. Финансови активи

Дружествата от Групата класифицират своите финансови активи в следните категории: “заеми (кредити) и вземания”, „финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата” и “финансови активи на разположение и за продажба”. Класификацията е в зависимост от същността и целите и предназначението на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството определя класификацията на финансовите активи към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние.

Обичайно в отчета за финансовото състояние се признават финансовите активи на “датата на търгуване” - датата, на която е поет ангажимент за закупуване на съответните финансови активи. Всички финансови активи се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията.

Финансовите активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато правата за получаване на парични средства от тези активи са изтекли, или са прехвърлени съществена част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице). Ако дружеството продължава да държи съществената част от рисковете

и ползите, асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, то продължава да признава актива в отчета за финансовото състояние, но признава също и обезпечено задължение (заем) за получените средства.

Всички финансови активи с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, подлежат на тест за обезценка към датата на консолидирания финансов отчет. Финансовите активи се обезценяват, когато съществуват обективни доказателства за това.

Всички приходи и разходи, свързани с финансовите инструменти, се отразяват в печалбата или загубата при получаването им, независимо от това как се оценява балансовата стойност на финансовия актив, за който се отнасят, и се представят в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на редове „Финансови разходи“, „Финансови приходи“ с изключение на загубата от обезценка на търговски вземания, която се представя на ред „Други разходи“.

Кредити и вземания

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котират на активен пазар. Те се оценяват в отчета за финансовото състояние по тяхната амортизируема стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Тези активи се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на дружествата от Групата, а останалите – като нетекущи.

Тази група финансови активи включва: предоставени заеми, търговски вземания, други вземания от контрагенти и трети лица, и паричните средства и парични еквиваленти от отчета за финансовото състояние. Лихвеният доход по „кредитите и вземанията“ се признава на база ефективна лихва, освен при краткосрочните вземания под 3 месеца, където признаването на такава лихва е неоснователно като несъществено и е в рамките на обичайните кредитни условия. Той се представя в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината, към статията „финансови приходи“.

Търговските вземания се представят и отчитат по справедлива стойност на база стойността на оригинално издадената фактура (себестойност), намалена с размера на обезценката за несъбираеми суми. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва, вземанията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва.

На датата на всеки отчет за финансовото състояние Групата оценява дали са настъпили събития и обстоятелства, които показват наличието на обективни доказателства, налагащи обезценка на кредитите и вземанията.

Значими вземания се тестват за обезценка по отделно, когато са просрочени към датата на консолидирания финансов отчет или когато съществуват обективни доказателства, че контрагентът няма да изпълни задълженията си. Всички други вземания се тестват за обезценка по групи, които се определят в зависимост от оценения кредитен

риск на контрагента, както и от други кредитни рискове, ако съществуват такива. В този случай, процентът на обезценката се определя на базата на исторически данни относно непогасени задължения на контрагенти за всяка идентифицирана група.

Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави, когато за събираемостта на цялата сума или на част от нея съществува висока несигурност. Несъбираемите вземания се отписват, когато се установят правните основания за това. Обезценката на вземанията се начислява чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към статията „други разходи“ на лицевата страна на отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината.

2.12.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения и задължения към свързани лица.

Търговски и други текущи задължения

Търговските и другите текущи задължения се отчитат по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва. Търговските задължения впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, намалена с плащания по уреждане на задължението.

Капитализиране на разходи по заеми

Разходите по заеми, които пряко се отнасят към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията (квалифициран) актив, се капитализират като част от стойността на този актив. Отговарящ на условията (квалифициран) актив е актив, който непременно изисква поне 12-месечен период от време, за да стане готов за предвижданата му употреба или продажба.

Размерът на разходите по заеми, които могат да се капитализират в стойността на един отговарящ на условията (квалифициран) актив, се определя чрез коефициент (норма) на капитализация. Коефициентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, отнесени към заемите на дружеството, които са непогасени през периода, с изключение на заемите, извършени специално с цел придобиване на един отговарящ на условията (квалифициран) актив.

Капитализирането на разходите по заеми като част от стойността на един отговарящ на условията (квалифициран) актив започва, когато са изпълнени следните условия: извършват се разходите за актива, извършват се разходите по заеми и в ход са дейности, които са необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или

продажба. Разходите по заеми се намаляват и с всякакъв инвестиционен доход от временното инвестиране на средствата от тези заеми.

Други финансови пасиви

Финансовите пасиви се признават и когато съществува договорно задължение за плащане на парични суми или друг финансов актив на друго предприятие или договорно задължение за размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия. Всички разходи, свързани с лихви, и промени в справедливата стойност на финансови инструменти, ако има такива, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата на ред „Финансови разходи“ или „Финансови приходи“.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, с изключение на финансови инструменти, държани за търгуване или определени за оценяване по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се оценяват по справедлива стойност с отчитане на промените в печалбата или загубата.

Дивиденди към акционерите

Дивидентите, платими на основния акционер – българската държава се признават, когато същите са одобрени от Общото събрание.

2.13. Материални запаси

Материалните запаси са оценени в консолидирания финансов отчет както следва:

- суровини, материали и стоки - по по-ниската от: доставната себестойност (цена на придобиване) и нетната им реализируема стойност;
- готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство - по по-ниската от: производствената себестойност и нетната реализируема стойност;

В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им, както и част от общите производствени разходи. Включването на условно постоянните общопроизводствени разходи в производствената себестойност на произвежданата готова продукция, полуфабрикати и незавършеното производство се извършва на базата на разходите за възнаграждения при нормална производствена натовареност. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси.

При употребата (влагане и продажбата) на материалните запаси те се изписват текущо, като се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация. При определяне на нетната реализируема стойност ръководството взема предвид най-надеждната налична информация към датата на приблизителната оценка. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализируема стойност се признава като разход за периода на обезценката. В случай че материалните запаси са били вече обезценени до нетната им

реализуема стойност и в последващ отчетен период се окаже, че условията довели до обезценката вече не са налице, то се възприема новата им нетна реализуема стойност. Сумата на възстановяването може да бъде само до размера на балансовата стойност на материалните запаси преди обезценката, като обратното възстановяване на стойността се отчита като намаление на разходите за материали за периода, в който възниква възстановяването.

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

2.14. Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се представят първоначално по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други предоставени ресурси последващо се оценяват и представят в консолидирания финансов отчет по амортизируема стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизируемата стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи (лихви) или разходи през периода на амортизация или когато вземанията се погасят, отпишат или редуцират.

Лихвоносните заеми и други предоставени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период (*бележка № 2.12*).

2.15. Пари и парични еквиваленти

Паричните средства и парични еквиваленти включват: наличности в брой в каси, парични средства в разплащателни и депозитни сметки, независимо от оригиналния срок (матуритет) на съответния депозит.

За целите на изготвянето на консолидирания отчет за паричните потоци:

- о паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- о таксите по ползвани банкови гаранции се включват като плащания за финансова дейност;
- о получените лихви от краткосрочни депозити/сертификати в банки се включват в състава на паричните потоци от инвестиционна дейност;
- о платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на ред “платени данъци”, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на ред “плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружествата от Групата за съответния период (месец).

2.16. Данъци върху дохода

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущи данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал.

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на консолидирания финансов отчет. *Текущият данък* е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата в консолидирания финансов отчет. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и определен в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство - Закон за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка за 2016 г. е 10% (2015 г.: 10 %).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на дружеството към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви. Отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на репутация или при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не е бизнес комбинация или засяга данъчната или счетоводната печалба. Отсрочени данъци за временни разлики, свързани с акции в дъщерни и съвместни предприятия не се предвиждат, ако обратното проявление на тези временни разлики се контролира от Групата и е вероятно то да не настъпи в близко бъдеще.

Отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила към края на отчетния период. Към 31.12.2016 г. отсрочените данъци върху печалбата на Групата са оценени при ставка, валидна за 2017 г., която е в размер на 10% (31.12.2015 г.: 10%).

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

Отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи. Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Групата има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързани с позиции, признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал, при което съответният отсрочен данък се признава в другия всеобхватен доход или в собствения капитал.

2.17. Собствен капитал, резерви и плащания на дивиденди

Основният акционерен капитал на предприятието-майка отразява номиналната стойност на издадените акции, а другите резерви включват законови резерви и общи резерви. Съгласно изискванията на Търговския закон и Устава, предприятието-майка е длъжно да формира законови резерви – най-малко една десета част от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите.

Неразпределената печалба/Натрупаната (загуба) включва натрупаните печалби и непокрити загуби от минали години.

Задълженията за дивидент на държавата, като единствен собственик, са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние, когато дивидента е одобрен за разпределение от принципала – министъра на отбраната, като разчет към бюджета.

Всички трансакции със собственика – българската държава чрез Министерство на отбраната на Република България, са представени отделно в отчета за промените в собствения капитал.

2.18. Пенсионни и краткосрочни възнаграждения на служителите

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в дружествата от Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

2.18.1. Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината, освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет всяко едно от дружествата в Групата прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Задължения към персонал“ по недисконтирана стойност, която Групата очаква да изплати.

2.18.2. Дългосрочни доходи при пенсиониране

Групата дължи пенсионни възнаграждения на служителите си по планове с дефинирани доходи и по планове с дефинирани вноски.

Планове с дефинирани вноски

Планове с дефинирани вноски са пенсионни планове, по които Групата, в качеството ѝ на работодател, внася фиксирани вноски в полза на своя персонал. Размерът на тези осигурителни вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО). Групата няма други правни или договорни задължения след изплащането на фиксираните вноски. Дължимите от дружествата в Групата вноски по плановите с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Планове, които не отговарят на дефиницията за планове с дефинирани вноски, се определят като планове с дефинирани доходи. Планове с дефинирани доходи са пенсионни планове, според които се определя сумата, която служителят ще получи след пенсиониране, във връзка с трудовия стаж и последното възнаграждение.

Съгласно изискванията на Кодекса на труда и Колективния трудов договор при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължена да му изплати обезщетение в размер между две и шест брутни работни заплати. Групата е признала правно задължение за изплащане на обезщетения на наетите лица при пенсиониране в съответствие с изискванията на МСС 19 „Доходи на наети лица“ на база на прогнозираните плащания, дисконтирани към настоящия момент с дългосрочен лихвен процент на безрискови ценни книжа.

Задължението, признато в отчета за финансовото състояние за задължения по планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период.

Ръководството на Групата оценява задължението по изплащане на дефинирани доходи веднъж годишно с помощта на независим актюер. Той издава доклад с неговите изчисления относно дългосрочните задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта се прилага кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котирувани в съответната държава, където функционира дружество. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на разходите за медицинско обслужване и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание.

Актюерските печалби или загуби се признават в другия всеобхватен доход.

2.19. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато има вероятност сегашни задължения в резултат от минало събитие да доведат до изходящ поток на ресурси от Групата и може да бъде направена надеждна оценка на сумата на задължението. Възможно е срочността или сумата на изходящия паричен поток да е несигурна. Бъдещи загуби от дейността не се признават като провизия.

Сумата, която се признава като провизия, се изчислява на база най-надеждната оценка на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат в предвид рисковете и несигурността, свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Провизиите се преразглеждат към края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

2.20. Правителствени финансираня

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансираня (общински, държавни и международни, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признава първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от Групата, и че последното е спазило и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

2.21. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

При изготвянето на консолидиран финансов отчет ръководството прави значими преценки и редица предположения, оценки и допускания относно признаването и

оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи, които оказват най-съществено влияние върху консолидираните финансови отчети.

Действителните резултати могат да се различават от преценките, предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснителна бележка 2.22.

2.22. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

2.22.1. Обезценка на нефинансови активи

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да се определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор за определяне на настоящата стойност на тези парични потоци. При изчисляване на очакваните бъдещи парични потоци Групата прави предположения относно бъдещите брутни печалби. Тези предположения са свързани с бъдещи събития и обстоятелства. Действителните резултати могат да се различават и да наложат корекции в активите на Групата през следващата отчетна година.

Групата е понесла загуби от обезценка на нетекущи активи през 2016 г. в размер на 228 хил. лв. (2015 г.: 183 хил.лв.), с които е намалена балансовата стойност на нетекущи активи до възстановимата им стойност.

2.22.2. Полезен живот на амортизируеми активи

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период.

Към 31 декември 2016 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Групата. Преносните (балансови) стойности на активите са анализирани в пояснителни бележки 13 и 14. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради редица фактори като техническо и морално изхабяване, предимно на софтуерни продукти и компютърно оборудване и други.

2.22.3. Материални запаси

Разходи за възнаграждения при нормална производствена натовареност.

Разходите за възнаграждения при нормална производствена натовареност (заработка) представляват работната заплата (без доплащанията, в т.ч. и за прослужено време), определена въз основа на реално извършения обем работа (в рамките на един

месец) по възнаграждението (минималната/съответната часова ставка) за единица от тази работа

Обезценка

В края на всяка финансова година дружествата от Групата извършват преглед на състоянието, срока на годност и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, които съдържат потенциална вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, дружествата от Групата обезценяват материалните запаси до нетна реализируема стойност.

В резултат на направените прегледи и анализи през 2016 г. е отчетена обезценка на материалните запаси в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината в размер на 313 хил.лв. (2015 г.: 600 хил. лв.)

2.22.4. Обезценка на кредити и вземания

Ръководството преценява адекватността на обезценката на трудносъбираеми и несъбираеми вземания от клиенти на база на възрастов анализ на вземанията, исторически опит за нивото на отписване на несъбираеми вземания, както и анализ на платежоспособността на съответния клиент, промени в договорените условия на плащане и др. Ако финансовото състояние и резултатите от дейността на клиентите се влошат над очакваното, стойността на вземанията, които трябва да бъдат отписани през следващи отчетни периоди, може да бъде по-голяма от очакваната към отчетната дата.

Допълнителна информация е предоставена в пояснителна бележка 19 и 20.

2.22.5. Задължение за изплащане на дефинирани доходи

Ръководството оценява веднъж годишно задължението за изплащане на дефинирани доходи. Действителната стойност на задължението може да се различава от предварителната оценка от сертифициран актюер, поради нейната несигурност, тъй като е базирана на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор.

В резултат на направените изчисления е отчетено задължение за дългосрочни доходи на персонала в размер на 1 351 х.лв. (31.12.2015 г.: 1 044 х.лв.) (бележка № 24)

2.22.6. Оценяване по справедлива стойност

За оценяване на справедливата стойност на финансови инструменти (при липса на котирани цени на активен пазар) и нефинансови активи, ръководството на Групата използва различни техники базирани в максимална степен пазарни данни и предположения, които пазарните участници биха възприели при оценяването на даден инструмент. Когато липсват приложими пазарни данни, ръководството използва своята най-добра оценка на предположенията, които биха направили пазарните участници. Тези оценки могат да се различават от действителните цени, които биха били определени при справедлива пазарна сделка между информирани и желаещи страни в края на отчетния период.

2.22.7. Активи по отсрочени данъци

Не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 451 хил.лв. (31.12.2015 г.: 561 хил.лв.), предвид ниската степен на вероятност временната разлика да се прояви в предвидимо бъдеще. Размерът на временната разлика, върху която не е признат данъчен актив е 4,510 хил.лв. (31.12.2015 г.: 5,610 хил.лв.).

2.22.8. Провизии

Когато е вероятно определен изходящ поток, съдържащ икономически ползи, да бъде необходим за покриване на евентуални ремонтни дейности по гаранционни (договорни) ангажименти или на задължения по съдебни спорове, Групата признава провизии. Провизията се базира на най-добрата оценка дадена от специалисти/експерти от Групата или от юридически съветници на Групата, която може да се различава от действителната стойност на вероятното задължение (*бележка № 8*).

Групата не е ответник по съществени съдебни дела към датата на издаване на настоящия консолидиран финансов отчет, поради което не са признати провизии за задължения по дела в отчета за финансовото състояние към 31 декември 2016 г.

2.23. Политика по отношение на грешки и промени в счетоводната политика

Групата променя счетоводната си политика само когато:

- това се изисква от конкретен стандарт или разяснение или
- това води до представяне във финансовия отчет на по-надеждна и уместна информация за ефекта от операциите и сделките върху финансовото състояние, резултатите и паричните потоци /промяна на счетоводната политика/.

Промените в счетоводната политика се отразяват с обратна сила, като се коригира началното салдо на неразпределената печалба или друг засегнат елемент от капитала за предходния представен период, както и други сравнителни суми, оповестени през предходния период, така сякаш винаги се е прилагала новоприетата счетоводна политика.

Ефектът от промяна на счетоводна приблизителна оценка се признава перспективно чрез включването му в печалбата и загубата за периода на промяната, ако промяната засяга само този период или за периода на промяната и бъдещи периоди, ако промяната засяга и двата вида. Когато промяната се отнася до елемент от капитал, тя се признава чрез коригиране на балансовата стойност на свързания актив, пасив или компонент от капитала в периода на промяната.

Коригирането на съществени грешки се извършва чрез преизчисляване с обратна сила, като се преизчислят сравнителните суми за представения предходен период, в който е възникнала грешката. В случай, че грешката е възникнала преди предходния период, се преизчислява началното салдо на активите, пасивите и капитала за този период, така сякаш никога не е възниквала грешка.

При определяне нивото на същественост за третиране на една грешка дружеството изхожда от размера и характера на грешката.

2.24. База за консолидация

Дъщерните предприятия, включени в консолидацията, са както следва:

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване и основно място на дейност	Основна дейност	2016 BGN '000	2016 участие %	2015 BGN '000	2015 участие %
„ТЕРЕМ – КРЗ Фл. арсенал“ ЕООД	България, гр. Варна	Извършване на базов и среден ремонт и производство на военна техника, въоръжение, боеприпаси и друго военно-техническо имущество, съоръжения, апаратури и машини, която дейност се извършва след получаването и при поддържането на валидно надлежно разрешение – лиценз	11 598	100	11 598	100
„ТЕРЕМ – Хан Крум“ ЕООД	България гр.Търговище	Извършване на базов и среден ремонт и производство на военна техника, въоръжение, боеприпаси и друго военно-техническо имущество, съоръжения, апаратури и машини, която дейност се извършва след получаването и при поддържането на валидно надлежно разрешение – лиценз	24 570	100	24 570	100
ТЕРЕМ – Овеч“ ЕООД	България гр. Провадия	Извършване на базов и среден ремонт и производство на военна техника, въоръжение, боеприпаси и друго военно-техническо имущество, съоръжения, апаратури и машини, която дейност се извършва след получаването и при поддържането на валидно надлежно разрешение – лиценз	4 472	100	4 472	100
„ТЕРЕМ – Ивайло“ ЕООД	България гр. Велико Търново	Извършване на базов и среден ремонт и производство на военна техника, въоръжение, боеприпаси и друго военно-техническо имущество, съоръжения, апаратури и машини, която дейност се извършва след получаването и при поддържането на валидно надлежно разрешение – лиценз	5 560	100	5 560	100
„ТЕРЕМ – Летен“ ЕООД	България гр. София	Извършване на базов и среден ремонт и производство на военна техника, въоръжение, боеприпаси и друго военно-техническо имущество, съоръжения, апаратури и машини, която дейност се извършва след получаването и при поддържането на валидно надлежно разрешение – лиценз	4 654	100	4 654	100
„ТЕРЕМ – Цар Самуил“ ЕООД	България гр. Костенец	Извършване на базов и среден ремонт и производство на военна техника, въоръжение, боеприпаси и друго военно-техническо имущество, съоръжения, апаратури и машини, която дейност се извършва след получаването и при поддържането на валидно надлежно разрешение – лиценз	1 498	100	1 498	100
			52 352		52 352	

Обобщената финансова информация за Групата преди вътрешногрупови елиминации е:

В хиляди лева

	31 Декември 2016 BGN'000	31 Декември 2015 BGN'000
Нетекущи активи	91 965	88 015
Текущи активи	119 334	103 596
Общо активи	211 299	191 611
Нетекущи пасиви	5 877	1 001

Текущи пасиви	84 742	72 208
Общо пасиви	90 619	73 209
Собствен капитал, отнасящ се до собствениците на предприятието майка	120 680	118 402
Приходи	133 454	79 418
Печалба/(загуба) за годината, отнасяща се до собствениците на предприятието майка	3 174	(315)
Печалба/(загуба) за годината	3 174	(315)
Общ всеобхватен доход/(загуба) за годината, отнасящ се до собствениците на предприятието майка	3 174	(315)
Общо всеобхватен доход/(загуба) за годината	3 174	(315)
Нетни парични потоци от оперативна дейност	(252)	17 116
Нетни парични потоци от инвестиционна дейност	(3 668)	(2 192)
Нетни парични потоци от финансова дейност	594	(15)
Нетен паричен поток	(3 326)	14 909

3. ПРИХОДИ

Приходите от продажби на Групата включват:

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Приходи от продажба на продукция/услуги	74 311	57 692
	74 311	57 692

4. ДРУГИ ПРИХОДИ

Другите приходи на Групата включват:

Приходи от наем	678	623
Излишъци на активи	2	219
Приходи от продажба на материали и скрап	31	178
Приходи от продажба на основни МЗ	199	156
Приходи от продажба на други МЗ	0	148
Приходи от продажба на стоки	245	935
Други	736	1 074
Себестойност на продадените текущи активи	(338)	(1 092)
	1 553	2 241

5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ/СУРОВИНИ

Разходите за материали включват:

Основни суровини и материали за производство	(4 366)	(9 212)
Ел.енергия	(1 733)	(1 680)
Спомагателни материали	(618)	(567)
Горива и смазочни материали	(500)	(528)
Резервни части	(1 004)	(279)

Активи под праг на същественост	(197)	(211)
Работно облекло	(125)	(158)
Канцеларски материали	(85)	(102)
Консумативи	(92)	(43)
Вода	(122)	(82)
Други	(307)	(92)
	(9 149)	(12 954)

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Подизпълнители	(7 943)	(7 874)
Застраховки	(766)	(635)
Данъци и такси	(440)	(315)
Охрана	(316)	(247)
Съобщителни и телефонни услуги	(140)	(113)
Банкови такси	(37)	(78)
Консултантски услуги	(26)	(95)
Реклами	(15)	(30)
Абонаментни договори	(5)	(29)
Наеми	(44)	(31)
Транспорт	(62)	(33)
Обучение	(48)	(25)
Други	(1 465)	(718)
	(11 307)	(10 223)

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

Разходите за възнаграждения на персонала включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Разходи за заплати	(15 210)	(14 797)
Разходи за социални осигуровки	(2 875)	(3 228)
Социални придобивки	(3 048)	(2 031)
Ваучери за храна	(1 017)	(1 016)
Начисления за неизползван отпуск	(514)	(466)
Обезщетения	(38)	(373)
Осигуровки върху начисления за неизползван отпуск	(83)	(92)
Услуги по нетрудови правоотношения	(149)	(36)
Начисления за обезщетения при пенсиониране	(269)	(132)
Разходи за персонала	(23 203)	(22 171)

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Другите разходи включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Брак и ликвидация на активи	(70)	(244)
Глоби и неустойки	(37)	(289)
Отписани вземания	(26)	(233)
Командировки	(233)	(168)
Представителни	(68)	(103)
Дарения	(49)	(17)
Разходи за обезценка на вземания	(763)	(455)
Реинтегрирана обезценка на вземания	456	-
Разходи за обезценка на МЗ	(313)	(600)
Реинтегрирана обезценка на МЗ	793	-
Провизии за разходи	(16 908)	-
Други	(79)	(227)
	(17 297)	(2 336)

9. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

Финансовите разходи включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Загуби от промяна на валутните курсове за позиции в чуждестранна валута	(2 788)	(2 276)
Разходи за лихви	(81)	(2)
Разходи за лихви по пенсионни планове	(38)	(42)
Финансови разходи	(2 907)	(2 320)

10. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

Финансовите приходи включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Приходи от лихви върху пари и парични еквиваленти	23	179
Печалби от промяна на валутните курсове за позиции в чуждестранна валута	1 936	3 055
Финансови приходи	1 959	3 234

11. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

Текущите и отсрочените данъци върху печалбата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка за 2016 г. е 10% (2015 г.: 10%).

Консолидиран отчет за всеобхватния доход	2016	2015
(печалба или загуба за годината)	BGN '000	BGN '000
Печалба/ (Загуба) преди данъчно облагане	3 661	-15
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък	-483	-320
Данъчен ефект от:		
Увеличения на финансовия резултат за данъчни цели	19 955	3 732
Намаления на финансовия резултат за данъчни цели	(5 251)	(3 401)
Текущ (разход) /икономия от данъци върху дохода от увеличения и намаления на финансовия резултат	(1 470)	(33)
Икономия/(разход) за данъци върху дохода	(1 953)	(353)
Отсрочени данъчни (разходи)/приходи:		
Ефект от отсрочени данъци	1 619	6
Икономия/(разход) за данъци върху дохода след временни разлики	(334)	(347)

Настоящата пояснителна бележка предоставя информация за отсрочените данъчни активи и пасиви, включваща стойностите, признати директно в другия всеобхватен доход.

Съответните данъчни периоди на дружествата от Групата могат да бъдат обект на проверка от данъчните органи до изтичането на 5 години от края на годината, в която са подадени данъчни декларации или е следвало да бъдат подадени декларации, като могат да бъдат наложени допълнителни данъчни задължения или глоби съобразно интерпретирането на данъчното законодателство. На ръководството на Групата не са известни обстоятелства, които биха могли да доведат до възникване на допълнителни съществени задължения в тази област.

12. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към Групата		Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към неконтролиращото участие		Общо други компоненти на всеобхватния доход	
	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Компоненти, които нама да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата (Загуба)/печалба от преоценки на имоти, машини и оборудване	-	-	-	-	-	-
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	150	360	-	-	150	360
Друг всеобхватен доход за годината	150	360	0	0	150	360

13. ИМОТИ, МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

	Земи и сгради		Имоти, машини и съоръжения		Други		Разходи за придобиване на активи		Общо	
	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Брутна балансова стойност										
<u>Салдо на 1 януари</u>	<u>31 721</u>	<u>31 351</u>	<u>32 084</u>	<u>31 240</u>	<u>4 949</u>	<u>4 655</u>	<u>6 378</u>	<u>5 710</u>	<u>75 132</u>	<u>72 956</u>
Новопридобити активи, закупени	1 085	370	1 475	885	382	336	963	2 180	3 905	3 779
Трансфер между сметки	-	-	-	-	-	-	-	38	-	38
Отписани активи	(9)	-	(162)	(41)	(143)	(42)	(1 949)	(1 558)	(2 254)	(1 641)
<u>Салдо към 31 декември</u>	<u>32 797</u>	<u>31 721</u>	<u>33 397</u>	<u>32 084</u>	<u>5 197</u>	<u>4 949</u>	<u>5 392</u>	<u>6 378</u>	<u>76 783</u>	<u>75 132</u>
Амортизация и обезценка										
<u>Салдо на 1 януари</u>	<u>(15673)</u>	<u>(14355)</u>	<u>(22258)</u>	<u>(21150)</u>	<u>(3837)</u>	<u>(3555)</u>	<u>(4 774)</u>	<u>(4 774)</u>	<u>(46542)</u>	<u>(43834)</u>
Амортизация	(1167)	(1135)	(1364)	(1149)	(271)	(324)	-	-	(2 802)	(2 608)
Загуби от обезценка	(189)	(183)	(21)	-	(18)	-	-	-	(228)	(183)
Амортизация на отписани активи	5	-	150	41	131	42	-	-	286	83
<u>Салдо към 31 декември</u>	<u>(17024)</u>	<u>(15673)</u>	<u>(23493)</u>	<u>(22258)</u>	<u>(3995)</u>	<u>(3837)</u>	<u>(4774)</u>	<u>(4774)</u>	<u>(49286)</u>	<u>(46542)</u>
Балансова стойност към 31 декември	15 773	16 048	9 904	9 826	1 202	1 112	618	1 604	27 497	28 590

Всички разходи за амортизация са включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи“.

В Групата е възприет стойностен праг на отчитане на дълготрайните (нетекущи) материални активи в размер на 700 лева.

Към 31.12.2016 г. са установени индикации за обезценка на имоти, машини и съоръжения в размер на 228 хил. лв. (2015 г. – 183 хил. лв.).

Финансов лизинг

Балансовата стойност на дълготрайните материални активи (транспортни средства) на Групата, получени на финансов лизинг към 31.12.2016 г. е в размер на 25 хил.лв. (31.12.2015 г.: 42 хил.лв.)

Групата не е заложила имоти, машини, съоръжения като обезпечение по свои задължения.

14. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Нематериални активи на Групата включват:

	Техническа документация		Програмни продукти		Други		Общо	
	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Брутна балансова стойност								
Салдо на 1 януари	2 854	2 888	201	201	520	1 329	3 575	4 384
Новопридобити активи, закупени	2	-	7	-	22	-	31	-
Новопридобити активи, вътрешно разработени	-	-	-	-	-	-	-	-
Отписани активи	-	-	-	-	-	(809)	-	(809)
Салдо към 31 декември	2856	2854	208	201	542	520	3 606	3 575
Амортизация и обезценка								
Салдо на 1 януари	(2 840)	(2 837)	(201)	(201)	(507)	(506)	(3 548)	(3 544)
Амортизация	(3)	(3)	(2)	-	(10)	(15)	(15)	(18)
Загуби от обезценка	-	-	-	-	-	-	-	-
Амортизация на отписани активи	-	-	-	-	-	14	-	14
Салдо към 31 декември	(2 843)	(2 840)	(203)	(201)	(517)	(507)	(3 563)	(3 548)
Балансова стойност към 31 декември	13	14	5	-	25	13	43	27

В общия обем на интелектуалната собственост на Групата най-голям е дялът на вътрешносъздадената техническа документация (ноу-хау под формата на производствен опит), които са капитализирани в консолидирания отчет за финансовото състояние и амортизирани напълно през 2016 г.

Всички разходи за амортизация и обезценка се включени в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Разходи за амортизация и обезценка на нефинансови активи“.

Групата не е заложила нематериални активи като обезпечения по свои задължения.

15. ЛИЗИНГ

Финансов лизинг като лизингополучател

Бъдещите минимални лизингови плащания в края на всеки от представените отчетни периоди са представени, както следва:

	Дължими минимални лизингови плащания			
	До 1 година BGN '000	От 1 до 5 год. BGN '000	Над 5 години BGN '000	Общо BGN '000
31 декември 2016 г.				
Лизингови плащания	-	-	-	-
Дисконтиране	-	-	-	-
Нетна настояща стойност	-	-	-	-

31 декември 2015 г.

Лизингови плащания	7	-	7
Дисконтиране	(1)	-	(1)
Нетна настояща стойност	6	-	6

Оперативен лизинг като лизингодател

През 2014 г. дружеството-майка е отдало два актива – недвижими имоти по договор за оперативен лизинг (почивна база „Прибой“ и офис и магазин в жк. „Левски-Г“, бл.40) на „МППМ Груп 1“ ЕООД.

След спечелени съдебни производства за връщане на владенията върху двата актива чрез частен-съдебен изпълнител, на 08.04.2016 г. „Терем“ ЕАД е въведено във владение в почивна база „Прибой“, а на 26.05.2016 г. в офиса и магазина в жк. „Левски – Г“, бл.40.

През 2016 г., „Терем“ ЕАД е сключило договор за ползване на автомобил на оперативен лизинг. Срокът на договора е до 10.04.2019 г.

През 2014 г. Терем Овеч ЕООД е отдал под наем част от производствено помещение на фирма Сейдж консултантс. Договорът е със срок от 12 месеца и се подновява всяка година.

Терем Летец ЕООД е отдал под наем на 7 фирми площ от 1 023 кв. м. земя и сгради. Договорите са сключени през 2016 г. за срок от 12 месеца.

Терем КРЗ Варна ЕООД е отдал под наем на 21 фирми площ от 2 843,02 кв. м. земя и сгради. Договорите са сключени през 2014 г. и 2015 г. със срок от 36 месеца. В сила от 01.01.2017 г. са подновени договорите с 11 фирми за площ от 1 851 кв.м

Терем – Хан Крум ЕООД е отдал под наем на 6 фирми площ от 19 296 кв. м. представляваща части от сгради. Договорите са сключени през 2016 г. и са със срок от 12 месеца., с изключение на два договора (за 176 кв.м.), които са приключили на 31.12.2016 г.

16. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Групата притежава съответните % от правата на глас и собствения капитал на следните асоциирани дружества:

Име на предприятието	2016	Права на глас	2015	Права на глас
	BGN '000	%	BGN '000	%
„ТЕРЕМ – ген. Вл. Заимов“ ООД	749	26 %	749	26,0 %
„ЕЛМЕТИНЖЕНЕРИНГ“ АД	22	18,33 %	22	18,33 %
Обезценка на инвестиции в асоциирани предприятия	(771)		(771)	
	-		-	

Датата на финансовите отчети на асоциираните предприятия е 31 декември. Данни за инвестициите в асоциираните предприятия към датата на изготвяне на финансовите отчети за 2016 година:

○ Дружество „ЕЛМЕТИНЖЕНЕРИНГ“ АД - Дружеството реализира печалба за текущата 2016 година, и загуби от предишни години;

○ Дружество „ТЕРЕМ – ген. Владимир Заимов“ ООД - Дружеството реализира загуби от няколко поредни години.

Дяловете на асоциираните предприятия не се търгуват на публична фондова борса и поради тази причина не може да бъде установена справедливата им стойност. Прилагайки метода на собствения капитал за тях се отчита загуба от инвестиции, съответно 749 хил. лв. от „Терем – ген. Вл. Заимов“ ООД и 22 хил. лв. за „Елметинженеринг“ АД.

Финансовата информация за значимите асоциирани предприятия е следната:

○ за „ТЕРЕМ – Ген. Вл. Заимов“ ООД

	2016	2015
	BGN'000	BGN'000
Активи	2 490	2 914
Пасиви	3 228	3 369
Приходи	870	1 099
Печалба /(Загуба)	(57)	(185)
Дял от печалбата/ (загубата), полагащ се на Дружеството	(15)	(48)

За вземания свързани с дължим дивидент от „ТЕРЕМ-ген.Владимир Заимов“ ООД, е подадена касационна жалба пред ВКС. Получена е сумата в размер на 373 х.лв. по образувано изпълнително дело. Разликата между присъдената сума и дължимата сума по счетоводни регистри на „ТЕРЕМ“ЕАД е отписана, тъй като няма индикации, че може да бъде получена. Въпросната сума е била обезценена през 2014г..

○ за „Елметинженеринг“ АД

	2016	2015
	BGN'000	BGN'000
Активи	589	581
Пасиви	95	100
Приходи	78	78
Печалба /(Загуба)	13	(103)
Дял от печалбата/ (загубата), полагащ се на Дружеството	2	(19)

17. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЧНИ АКТИВИ И ПАСИВИ

Общото изменение на *активите и пасивите по отсрочени данъци* на Групата през съответната финансова година е както следва:

Отсрочени данъчни пасиви (активи)	1.януари		Признати в другия всособхвтен доход		Признати в печалбата или загубата		31.декември	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	(914)	(856)	0	0	(280)	(58)	(1 194)	(914)
Пенсионни и други задължения към персонала	77	(90)	0	0	(1)	167	76	77
Данъчни загуби	(76)	(1)	0	0	(132)	(75)	(208)	(76)

Други	(40)	0	0	0	(1 497)	(40)	(1 537)	(40)
	(953)	(947)	0	0	(1 910)	(6)	(2 863)	(953)
Отсрочени данъчни активи	(1 094)	(1 094)					(2 970)	(1 094)
Отсрочени данъчни пасиви	141	147					107	141

Отсрочени данъчни активи, свързани с данъчни загуби в размер на 451 хил.лв. не са включени в отчета за финансовото състояние. При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружествата от Групата да генерират достатъчна данъчна печалба.

18. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Материалните запаси, признати в отчета за финансовото състояние, могат да бъдат анализирани, както следва:

	2016	2015
	BGN'000	BGN'000
Незавършено производство	2 858	3 132
Материали и консумативи	9 417	8 015
Продукция	1 805	2 955
Стоки	5 191	3 359
Обезценка на материални запаси	(6 106)	(5 890)
Обезценка на незавършено производство	(565)	(1 260)
Обезценка на продукция	(1 035)	(1 035)
Обезценка на стоки	(353)	(354)
Материални запаси	11 212	8 922

Материалните запаси към 31 декември 2015 г. не са предоставяни като обезпечение на задължения.

19. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	2016	2015
	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания, брутно	17 231	4 655
Обезценка на търговски вземания	(3 592)	(2 829)
Търговски вземания след обезценка	13 639	1 826
Предоставени аванси	7 717	5 206
Обезценка на предоставени аванси	(3 193)	(3 649)
Предоставени аванси след обезценка	4 524	1 557
Търговски и други вземания	18 163	3 383

Вземанията от клиенти са безлихвени и са основно в български лева, щ.д. и евро.

Всички вземания са краткосрочни. Обичайно дружествата от Групата договарят с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби в диапазона от 30 до 120 дни,

освен ако няма определени специфични условия за падеж на определени клиенти. Групата е определила обичаен кредитен период от 180 дни, за който не начислява лихви на клиентите. Забава след този срок е приета от Групата като индикатор за обезценка. Ръководствата на дружествата от Групата преценяват събираемостта като анализират експозицията на конкретния клиент, възможностите за погасяване (на клиента) и вземат решение относно размера, признаването и начисляването на съответна обезценка. Нетната балансова стойност на търговските и други вземания се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Търговските и други вземания са прегледани за индикации за обезценка. Част от търговските вземания са отписани поради изтекъл давност срок, като сумата е призната в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред „Други разходи“, а за други е отчетена обезценка.

Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват до 100%.

Изменение в обезценката на търговските вземания:

	2016 BGN'000	2015 BGN'000
Салдо към 1 януари	6 478	6 235
Реинтегрирана обезценка	(456)	-
Отписани суми (несъбираеми)	-	(212)
Загуба от обезценка	763	455
Салдо към 31 декември	6 785	6 478

20. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Вземания от свързани предприятия включват:

	2016 BGN'000	2015 BGN'000
Търговски вземания от свързани лица, брутно, в т.ч.:	364	710
вземания по продажби на продукция		
предоставени търговски заеми на дружества под общ		
индиректен контрол	364	319
Обезценка на търговски вземания от свързани лица	-	-
Вземания от свързани лица	364	710

Към 31.12.2016 г. са в сила учредените особени залози за 75 хил. лв./месец, като обезпечения по отпуснатия кредит на „МОБА“ ЕООД (31.12.2015 г.: 75 хил. лв./месец, като обезпечение по същият кредит в размер на 120 хил. лв.).

Изменение в коректива за обезценката на вземанията от свързани лица:

	2016 BGN'000	2015 BGN'000
Салдо към 1 януари	3 038	3 018
Отписани суми (несъбираеми)	(149)	-
Загуба от обезценка		20
Възстановяване на загуба от обезценка	(87)	-

Салдо към 31 декември

2 802

3 038

21. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И АКТИВИ

	2016 BGN'000	2015 BGN'000
Вземания за ДДС	4 070	836
Съдебни и присъдени вземания	158	368
Обезценка на съдебни и присъдени вземания	(31)	(2)
Съдебни и присъдени вземания след обезценка	127	366
Други вземания	6 604	4 579
Обезценка на други вземания	(861)	(176)
Други вземания след обезценка	5 743	4 403
Салдо към 31 декември	9 940	5 605

22. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Паричните средства и паричните еквиваленти включват:

	2016 BGN'000	2015 BGN'000
Парични средства в банки	14 462	25 255
Парични средства в брой	57	46
Краткосрочни депозити (в български лева)	1 700	3 588
Обезценка на парични средства в КТБ	-	(9 499)
Парични средства и парични еквиваленти, представени в консолидирания отчет за паричните потоци	16 219	19 390
Блокирани парични средства по издадени банкови гаранции	1 673	3 588
Парични средства и парични еквиваленти, представени в консолидирания отчет за финансовото състояние	16 219	19 390

Паричните средства и парични еквиваленти, с които разполага Групата са деноминирани основно в лева, щатски долари и евро (31.12.2015 г.: лева, щатски долари и евро)

Към 31 декември 2014 г., парични средства в размер на 9 499 хил. лв., които са блокирани в Корпоративна Търговска Банка АД (в несъстоятелност) са обезпечени на 100%. Всички ограничения, свързани с тези парични средства, не са премахнати към датата на одобрение на настоящия финансов отчет.

23. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

23.1. Акционерен капитал

Акционерният капитал е в размер на 50 551 210 лв. и е разпределен в 50 551 210 броя поименни акции по 1 лев номинална стойност.

	2016	2015
Брой издадени и напълно платени акции:		
В началото на годината	50 550 000	50 550 000
Новоиздадени акции (на базата на апортна вноска)	1 210	-
Общ брой акции към 31 декември	50 551 210	50 550 000

Едноличен собственик на капитала на предприето-майка е българската държава, чийто права, с оглед на отрасловата компетентност се упражняват от министъра на отбраната.

Обобщена информация:	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Основен акционерен капитал	50 551	50 550
Резерви общо, в т.ч.:	61 583	61 425
Законови резерви	4 482	4 175
Други общи резерви	57 101	57 250
Натрупани печалби (загуби)	(64 509)	(63 666)
Всеобхватен доход (загуба) за годината	4 831	(362)
Общо	52 456	47 947

Увеличението на *законовите резерви* с 307 хил. лв. е съгласно Протоколно решение № РД-36-41/19.07.2016 г. на едноличния собственик на капитала за допълване на фонд „Резервен“.

Към 31 декември *неразпределените печалби/(загуби)* е в размер на 64 678 хил. лв. (31.12.2015 г.: 63 666 хил. лв.), признатата натрупана актюерска загуба в размер на 150 хил. лв. (31.12.2015 г.: 360 хил. лв.), отчетена при последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи във връзка с промяната в МСС 19 *Пенсионни и други доходи на наети лица е включена в Други резерви*

24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА

Общата сума на разходите за възнаграждения на персонала са в размер на 23 203 хил. лв., за 2016 г. (2015 г.: 22 171 хил.лв.) признати в консолидирания отчет на печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, са представени детайлно в пояснителна бележка 7.

Пенсионни и други задължения към персонала

Пенсионните и други задължения към персонала, признати в отчета за финансовото състояние, се състоят от следните суми:

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Нетекущи:		
Задължения за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране	1 351	1 044
Нетекущи пенсионни и други задължения към персонала	1 351	1 044

Текущи:

Задължения за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране	167	286
Текущи задължения към персонала	1 325	1 215
Задължения за отпуски	701	686
Задължения за осигурителни вноски	696	437
Текущи пенсионни и други задължения към персонала	2 889	2 624

Текущата част от задълженията към персонала представляват задължения към служителите, които следва да бъдат уредени през 2017 г. Други краткосрочни задължения към персонала възникват главно във връзка с натрупани неизползвани отпуски в края на отчетния период и плащания за възнаграждения, неуредени към края на съответния отчетен период. Съгласно изискванията на Кодекса на труда при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължена да му изплати обезщетение в размер от две до шест брутни работни заплати. За определяне на тези задължения дружествата от Групата са направили актюерска оценка, като са ползвали услугите на сертифициран актюер.

Начислените суми в консолидирания отчет за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Разходи за текущ трудов стаж	180	159
Разходи за лихви	38	42
Извършени плащания през периода	(285)	(230)
Разходи за минал трудов стаж	104	(14)
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (бележка 7)	37	(43)
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от:	151	358
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	27	160
<i>Актюерски загуби от промени в демографски предположения</i>	(1)	118
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	125	80
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (бележка 12)	188	315

Разходите за текущ и минал трудов стаж са включени в „Разходи за персонала“. Нетните разходи за лихви са включени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на ред в „Разходи за лихви“.

При определяне на настоящата стойност на пенсионните задължения към 31.12.2016 г. са направени следните актюерски предположения:

- о за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 2,5 % (2015 г.: 2,8 %). Направеното предположение се базира на данните за доходността на дългосрочните ДЦК с 10 годишен матуритет;

- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер на 3 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2015 г.: 3 %);

- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението на България за периода 2013 г. - 2015 г. (2015 г.: 2012 г. - 2014 г.);

- темп на текучество – между 0 и 16 % в зависимост от пет обособени възрастови групи (2015 г.: между 0 и 16 %).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на дружеството към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на дружеството ги определя по следния начин:

- за инвестиционния – доколкото това е нефондиран план, дружеството следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс.

- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;

- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияла за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и

- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 0,5 % на:

а. ръста на заплатите

б. дисконтовата норма

в. текучество

върху сумата на отчетените разходи за текущ стаж и лихви за 2016 г. и респ. върху сегашната стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране, са оценени както следва:

Ефекти върху размера на отчетените разходи (лихви и текущ стаж) от промяна на основните предположения:

	2016 година		2015 година	
	увеличение	намаление	увеличение	намаление
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	9	(9)	8	(7)
Изменение на дисконтовата норма	(1)	1	(1)	1
Изменение на текуществото	(9)	10	(8)	8

Ефекти върху размера на отчетеното задължение от промяна на основните предположения:

	2016 година		2015 година	
	увеличение	намаление	увеличение	намаление
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	46	(44)	38	(36)
Изменение на дисконтовата норма	(44)	47	(33)	35
Изменение на текуществото	(47)	50	(39)	41

Средно претеглената дюрация на задълженията за изплащане на дефиниран и доходи на персонала е 6,7 години (31.12.2015 г: 6,6 години).

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите пет години е както следва:

Прогнозни плащания	Пенсиониране по възраст и стаж	Пенсиониране по болест	общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Плащания през 2017 г.	164	4	168
Плащания през 2018 г.	216	4	220
Плащания през 2019 г.	258	4	262
Плащания през 2020 г.	229	4	233
Плащания през 2021 г.	209	3	212
	1 076	19	1 095

25. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Текущи:		
Търговски и други задължения		
- задължения към доставчици	927	930
- задължения по получени аванси	5 200	9 072
Други задължения	17 233	3 212
Финансови пасиви	927	4 142
Нефинансови пасиви	22 433	9 072
Текущи търговски и други задължения	23 360	13 214

Задълженията към доставчици са текущи, безлихвени и са за получени материали, стоки и услуги. Средният кредитен период, за който обичайно не се начислява лихва по търговски задължения е до 180 дни.

26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Текущи:		
Търговски задължения към свързани лица (МО)	1 472	1 667
Финансови пасиви (без аванси)	-	-
Текущи търговски и други задължения	1 472	1 667

Нетната балансова стойност на текущите търговски и други задължения се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

27. ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Данък върху доходите на физическите лица	254	216
Корпоративен данък	1 882	202
Данък върху разходите	56	67
Задължения за ДДС	2550	551
Други данъци	31	41
	4 773	1 077

28. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързаните лица на Групата включват нейните собственици, асоциирани предприятия, ключовия управленски персонал и други свързани лица, описани по-долу.

Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица не са извършвани при специални условия, като по договора с Министерство на отбраната е предоставена банкова гаранция.

28.1. Сделки с българската държава чрез Министерство на отбраната на Република България

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Получен аванс	1 472	1 667
Продажба на услуги	3 735	3 931

28.2. Сделки с асоциирани предприятия

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Продажба на услуги „ТЕРЕМ – ген. Владимир Заимов” ООД	-	-

28.3. Сделки с други свързани лица под общ контрол

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Лихви		
„Интендантско обслужване“ ЕАД	14	15
„МОБА“ ЕООД	3	-
„ПРОНО“ ЕООД	2	-
Заем		
„МОБА“ ЕАД	-	120
„ПРОНО“ ЕООД	50	120

28.4. Сделки с ключов управленски персонал

Съставът на ключовия управленски персонал на Групата включва оповестения в бележка 1 изпълнителен директор и членове на Съвета на директорите на дружеството-майка. Допълнително към него са включени и управителите и контролорите на дъщерните дружества от Групата.

Възнагражденията на ключовия управленски персонал включват следните разходи:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Краткосрочни възнаграждения:		
Заплати, включително бонуси	(709)	(680)
Разходи за социални осигуровки	(77)	(77)
Обезщетения	(18)	-
Общо възнаграждения	(804)	(757)

29. РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА В КРАЯ НА ГОДИНАТА

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Нетекущи вземания от:		
- дружества под общ контрол	186	175
Общо вземания от свързани лица	186	175
Текущи вземания от:		
- собственика	-	-
- асоциирани предприятия	111	391
- дружества под общ контрол	67	144
Общо вземания от свързани лица	178	535
Текущи задължения към:		
- Министерство на отбраната	1 472	1 667
Общо текущи задължения към свързани лица	1 472	1 667
Общо задължения към свързани лица	1 472	1 667

30. ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ ЗА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ

Възнагражденията на регистрираните одитори в Групата са за независим финансов одит на финансовите отчети на дружествата. През годината регистрираните одитори не са предоставяли други услуги..

31. УСЛОВНИ АКТИВИ И УСЛОВНИ ПАСИВИ

През годината няма предявени гаранционни и съществени правни искове към Групата, поради което Ръководството на Групата, счита, че не съществуват съществени рискове, които биха наложили признаване на разходи и задължения или допълнителни оповестявания в консолидирания финансов отчет към 31 декември 2016 година.

Във връзка с изпълнението на основните си договори, Групата е гарантирала доброто им изпълнение, чрез депозирание на съответни гаранционни суми и чрез издаване на банкови гаранции от обслужващите банки, които са обезпечени със съответни депозитни сметки.

Издадените за компанията-майка банкови гаранции възлизат на 1 673 хил. лв. (31.12.2015 г.: 2 187 хил. лв.) и са за гарантиране на получени авансови плащания и за добро изпълнение по търговски договори.

Не са възникнали условни пасиви за дружеството по отношение на асоциирани предприятия..

По-важните съдебни дела със съществен интерес, по които дружествата от Групата са страна:

а) „Терем“ ЕАД

○ гр.д. пред СРС – „Терем“ ЕАД срещу „МПИМ Груп 1“ ЕООД – наем за помещения, находящи се в почивна станция „Прибой“. Решено е на първа инстанция, като искът за главницата е частично уважен. Подадена е въззивна жалба до СГС и делото е насрочено за 10.02.2017 г.

○ гр.д. пред СРС – „Терем“ ЕАД срещу „МПИМ Груп 1“ ЕООД за наем на офиси в гр. София, ул. „Ст. Доспевски“, бл. 40. Делото е решено в полза на „Терем“ ЕАД. Образувано е изп. дело при ЧСИ, извършен е опис на движими вещи и е направена оценка на наличното в помещенията имущество на длъжника.

○ адм.д. пред АССГ, 8 отд. – „Терем“ ЕАД срещу НАП – оспорване на ревизионен акт – отхвърлена е жалбата на „Терем“ ЕАД, остава в сила ревизионния акт, образувано е възивно дело във ВАС и се очаква решение.

○ гр.д. пред СГС, IV-Д - Румен Димитров срещу „Терем“ ЕАД – иск за незаконно уволнение и обезщетение, има решение, с което уважава исквете срещу „Терем“ ЕАД. Подадена е жалба пред ВКС.

○ т.д. пред ВКС, I отд. - срещу „Терем – ген. Владимир Заимов“ ООД – разпределение на дивиденди и лихви върху тях за 2007 г. Допуснато е касационно обжалване на решение на Апелативен съд – София, в частта, с която е потвърдено решението на Окръжен съд – София за отхвърляне на иска по чл.86, ал.1 ЗЗД, предявен от

„Терем“ ЕАД срещу „Терем – ген. Владимир Занмов“ ООД за заплащане на законна лихва за забава, считано от 10.06.2010 г. до датата на завеждане на исковата молба. Получен е Изпълнителен лист от 20.10.2015 г. и сумата по него е платена чрез ЧСИ. Образованото търговско дело пред ВКС е насрочено за 20.04.2017 г.

о Заведено е арбитражно дело пред Арбитражен Съд към Българската Търговско-Промислена Палата за сума, представляващи главница и неустойка по договор от 2011 година. В същото производство, „ДЖАЙДЕН ЮНАЙТЕД БЪЛГАРИЯ“ ООД завежда насрещен иск за вреди, като иска извършване на прихващане. Към момента делото е обявено за решаване на фаза размяна на писмени бележки.

о в СГС е образувано търговско дело, касаещо Договор от 2004 г. с МО. Чака се насрочване.

о в СГС е образувано гр. дело, касаещо Договор от 2005 г. с МО. Предстои насрочване на заседание;

б) „Терем – КРЗ Флотски арсенал“ ЕООД

о Изпълнително дело №466/2015 срещу длъжника "Панов груп" ООД, при ЧСИ. Направено е искане за налагане на запори по банкови сметки и движимо имущество на длъжника. Към момента няма събрани присъдени вземания. Длъжникът е с големи публични задължения.

о Изпълнително дело при ЧСИ срещу "Металстрой" ЕООД за заплащане на 7 х. лв. представляваща неплатена главница по договор и сумата от 2 х. лв. представляващи лихва за забава. Наложени са запори върху автомобили на длъжника. За осъществяване на продажбата на автомобилите следва делото да бъде прехвърлено при съдия изпълнител с район на действие окръжен съд-Враца. Към момента няма събрани присъдени вземания. Длъжникът е с големи публични задължения.

о От Евроинс“ ЗАД е заведено дело срещу „Терем КРЗ Флотски арсенал-Варна“ ЕООД за заплащане на обезщетение по регресна отговорност на застрахователно събитие. Делото е образувано пред Софийски районен съд с №64389/2015г. Представен е отговор на исковата молба и е оспорена претенцията. Делото е препратено по компетентност пред Варненския районен съд. Очаква се насрочване.

о Заведено е заповедно дело срещу съдружниците в „Добрева и с-ие“ ДЗЗД за задължения на гражданското дружество по неплатени наеми. Издаден е изпълнителен лист и е образувано изпълнително дело при ЧСИ.

в) „Терем – Летец“ ЕООД

Дружеството е ищец и по административно дело пред АС-София, 36 с-в- поправка на вписвания в кадастрална карта и регистър на район Слатина по отношение на 2 имота В кадастралната карта и регистър административният орган (АО) е записал като собственици на първия имот „Терем-Летец“ ЕООД, Министерство на отбраната и Министерство на транспорта, а по отношение на втория имот са записани като собственици „Терем-Летец“ ЕООД и Министерство на транспорта. С Определение № 5514/10.10.16г. производството е прекратено.

Дружеството е завело изпълнително дело при ЧСИ - за вземания на „Терем Летец“ ЕООД от „Скорпион еър“ ЕАД по издадени изпълнителни листове за неплатени по договор за техническо обслужване фактури. Дружеството е завело изпълнително дело при

ЧСИ, присъединено към изпълнително дело при друг ЧСИ - за вземания на „Терем Летец“ ЕООД от „Еърскорпио“ ЕООД по издадени изпълнителни листове за неплатени по договор за техническо обслужване фактури.

г) „Терем – Овеч“ ЕООД

Дружеството е завело изпълнително дело при съдебно-изпълнителната служба на Търговищкия районен съд по изпълнителен лист срещу „Метанагроойл“ ЕООД в размер на 63 х. лв.

д) „Терем – Хан Крум“ ЕООД

Дружеството е завело изпълнително дело по описа на ЧСИ срещу длъжника „Актив груп“ ООД-Търговище.

Дружеството е завело изпълнително дело по описа на ЧСИ срещу длъжника ГТК „Консултинг“ ЕООД.

Дружеството е завело изпълнително дело по описа на ЧСИ срещу длъжника „Маяк“ ЕООД-Добрич. По делото е наложена обезпечителна мярка – запор върху товарен автомобил.

Дружеството е завело изпълнително дело по описа на ДСИ-СИС Търговище срещу длъжника „Метанагроойл“ ЕООД-Пловдив.

32. КАТЕГОРИИ ФИНАНСОВИ АКТИВИ И ПАСИВИ

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Групта могат да бъдат представени в следните категории:

Финансови активи	бележка	2016	2015
		BGN '000	BGN '000
Кредити и вземания:			
Търговски и други вземания (без аванси)	16	13 766	2 192
Вземания от свързани лица (без аванси)	17	364	710
Пари и парични еквиваленти	19	16 219	19 390
		30 349	26 695
Финансови пасиви	бележка	2016	2015
		BGN '000	BGN '000
Търговски и други задължения (без аванси)	22	19 307	5 219
Задължения по финансов лизинг		-	6
		19 307	5 225

33. РИСКОВЕ, СВЪРЗАНИ С ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ

33.1. Цели и политика на ръководството по отношение управление на риска

Групата е изложена на различни видове рискове по отношение на финансовите си инструменти. Най-значимите финансови рискове са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци.

Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и достигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата.

Текущото управление на риска в Групата се осъществява от органите на управление. Приоритет при управлението на риска е да се осигури финансовата стабилност на Групата.

Основни рискове, на които е изложена Групата и произтичат от финансови инструменти:

33.1.1. Пазарен риск

Вследствие на използването на финансови инструменти Групата е изложена на пазарен риск и по-конкретно на риск от промени във валутния курс, лихвен риск, както и риск от промяната на конкретни цени, което се дължи на оперативната и инвестиционната дейност на Групата.

33.1.2. Валутен риск

Голяма част от сделките на Групата не се осъществяват в български лева. Някои транзакции на деноминирани главно в щатски долари, излагат Групата на валутен риск. Групата притежава разплащателни сметки в евро и щатски долари.

Финансови активи и пасиви, които са деноминирани в чуждестранна валута и са преизчислени в български лева към края на отчетния период.

Таблиците по-долу обобщават експозицията на Групата към валутния риск:

<i>Валутен структурен анализ</i>	<i>в EUR</i>	<i>в USD</i>	<i>в друга чужд. валута</i>	<i>в BGN</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
31 декември 2016 г.					
Финансови активи					
Инвестиции на разположение за продажба	0	0	0	0	0
Нетекущи вземания от свързани лица	0	0	0	186	186
Нетекущи вземания	0	0	0	0	0
Други нетекущи активи	0	0	0	0	0
Текущи вземания от свързани предприятия	0	0	0	178	178
Вземания от клиенти	3 822	8 271	0	1 546	13 639
Парични средства и парични еквиваленти	135	9 032	0	7 052	16 219
Съдебни и присъдени вземания	0	0	0	127	127
Други текущи активи	0	0	0	0	0
Общо финансови активи	3 957	17 303	0	9 089	30 349
Финансови пасиви					
Дългосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за финансов лизинг	0	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за	0	0	0	0	0

пенсioniране					
Текущи задължения към свързани предприятия	0	0	0	1 472	1 472
Задължения към доставчици	0	0	0	927	927
Краткосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0
Други текущи задължения	0	0	0	16 908	16 908
Общо финансови пасиви	0	0	0	19 307	19 307

<i>Валутен структурен анализ</i>	<i>в EUR</i>	<i>в USD</i>	<i>в друга чужд. валута</i>	<i>в BGN</i>	<i>Общо</i>
31 декември 2015 г.	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Финансови активи					
Инвестиции на разположение за продажба	0	0	0	0	0
Нетекущи вземания от свързани лица	0	0	0	175	175
Нетекущи вземания	0	0	0	0	0
Други нетекущи активи	0	0	0	0	0
Текущи вземания от свързани предприятия	0	0	0	535	535
Вземания от клиенти	1 127	0	0	699	1 826
Парични средства и парични еквиваленти	2 464	6 504	0	10 422	19 390
Съдебни и присъдени вземания	0	0	0	366	366
Други текущи активи	0	0	0	0	0
Общо финансови активи	3 591	6 504	0	12 197	22 292
Финансови пасиви					
Дългосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за финансов лизинг	0	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за пенсиониране	0	0	0	0	0
Текущи задължения към свързани предприятия	0	0	0	0	0
Задължения към доставчици	0	0	0	1 706	1 706
Краткосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0
Други текущи задължения	0	0	0	3 519	3 519
Общо финансови пасиви	0	0	0	5 225	5 225

33.1.3. Лихвен риск

Политиката на Групата е насочена към минимизиране на лихвения риск при дългосрочно финансиране. През текущата година Групата не е получавала заеми с не фиксирани лихвени проценти, поради което не е изложена на риск от промяна на

пазарните лихвени проценти. Другите финансови активи и пасиви на Групата са с фиксирани лихвени проценти.

Таблиците по-долу обобщават експозицията на Групата към лихвения риск:

31 декември 2016 г.	безлихвени BGN '000	с плаващ лихвен % BGN '000	с фиксиран лихвен % BGN '000	Общо BGN '000
Финансови активи				
Инвестиции на разположение за продажба	0	0	0	0
Нетекущи вземания от свързани лица	0	0	186	186
Нетекущи вземания	0	0	0	0
Други нетекущи активи	0	0	0	0
Текущи вземания от свързани предприятия	111	0	67	178
Вземания от клиенти	13 639	0	0	13 639
Парични средства и парични еквиваленти	16 219	0	0	16 219
Съдебни и присъдени вземания	127	0	0	127
Други текущи активи	0	0	0	0
Общо финансови активи	30 096	0	253	30 349
Финансови пасиви				
Дългосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за финансов лизинг	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за пенсиониране	0	0	0	0
Текущи задължения към свързани предприятия	1 472	0	0	1 472
Задължения към доставчици	927	0	0	927
Краткосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0
Други текущи задължения	16 908	0	0	16 908
Общо финансови пасиви	19 307	0	0	19 307

31 декември 2015 г.	безлихвени BGN '000	с плаващ лихвен % BGN '000	с фиксиран лихвен % BGN '000	Общо BGN '000
Финансови активи				
Инвестиции на разположение за продажба	0	0	0	0
Нетекущи вземания от свързани лица	0	0	175	175
Нетекущи вземания	0	0	0	0
Други нетекущи активи	0	0	0	0
Текущи вземания от свързани предприятия	391	0	144	535
Вземания от клиенти	1 826	0	0	1 826
Парични средства и парични еквиваленти	19 370	0	20	19 390

Съдебни и присъдени вземания	366	0	0	366
Други текущи активи	0	0	0	0
Общо финансови активи	21 953	0	339	22 292
Финансови пасиви				
Дългосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за финансов лизинг	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за пенсиониране	0	0	0	0
Текущи задължения към свързани предприятия	0	0	0	0
Задължения към доставчици	1 706	0	0	1 706
Краткосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0
Други текущи задължения	3 519	0	0	3 519
Общо финансови пасиви	5 225	0	0	5 225

33.2. Анализ на кредитния риск

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Групата. Групата е изложена на този риск във връзка с различни финансови инструменти, като вземания от предоставени заеми, вземания от клиенти, депозирание на средства и други. Кредитният риск е ограничен до размера на балансовата стойност на финансовите активи, към края на съответния отчетен период:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Финансови активи – балансови стойности:		
Търговски и други вземания (без аванси)	13 766	2 192
Вземания от свързани лица (без аванси)	364	710
Пари и парични еквиваленти	16 219	19 390
Балансова стойност	30 349	22 292

Групата редовно следи за неизпълнението на задълженията на свои клиенти и други контрагенти, установени индивидуално или на групи, и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Политика на Групата е да извършва трансакции с контрагенти с добър кредитен рейтинг. Ръководството на Групата счита, че всички гореспоменати финансови активи, които не са били обезценявани или са с настъпил падеж през представените отчетни периоди, са финансови активи с добра кредитна оценка.

По отношение на търговските и други вземания Групата не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти, които имат сходни характеристики. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра.

33.3. Анализ на ликвидния риск

Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да погаси своите задължения. Групата посреща нуждите си от ликвидни средства, като внимателно следи плащанията по погасителните планове на финансовите си задължения, както и входящите и изходящи парични потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Групата държи пари в разплащателни и депозитни сметки, за да посреща ликвидните си нужди.

Към 31 декември 2016 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени, както следва:

31 декември 2016 г.	Текущи		Нетекущи	
	До 6 месеца	Между 6 и 12 месеца	От 1 до 5 години	Над 5 години
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Търговски и други задължения	927	18 380	-	-
Задължения по финансов лизинг	-	-	-	-
Общо	927	18 380	-	-
31 декември 2015 г.				
Търговски и други задължения	6 886	-	-	-
Задължения по финансов лизинг	6	-	-	-
Общо	6 892	-	-	-

Стойностите на падежите на задълженията са представени по недисконтирани парични потоци, които могат да се различават от балансовите стойности на задълженията към отчетната дата.

За целите на управление на ликвидния риск Групата отчита очакваните парични потоци от търговски вземания и наличните парични средства. Наличните парични средства и търговските вземания не надвишават необходимостта от изходящ паричен поток.

34. ОЦЕНЯВАНЕ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ

Оценяване по справедлива стойност на финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви, отчетани по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние, са групирани в три нива съобразно йерархията на справедливата стойност. Тази йерархия се определя въз основа на значимостта на входящата информация, използвана при определянето на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, както следва:

- 1 ниво: пазарни цени (некоригирани) на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- 2 ниво: входяща информация, различна от пазарни цени, включени на ниво 1, която може да бъде наблюдавана по отношение на даден актив или пасив, или пряко (т. е. като цени) или косвено (т. е. на база на цените); и
- 3 ниво: входяща информация за даден актив или пасив, която не е базирана на наблюдавани пазарни данни.

Даден финансов актив или пасив се класифицира на най-ниското ниво на значима входяща информация, използвана за определянето на справедливата му стойност.

Групата прилага основно справедлива стойност Ниво 2 и Ниво 3.

За тези активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност в консолидираните финансови отчети на повтаряема база, Групата прави преценка към датата на всеки консолидиран отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

Определяне на справедливата стойност

За финансовите активи и пасиви на Групата, класифицирани на ниво 2 и 3, се прави оценяване като се използват собствени експерти или експертната на външни лицензирани оценители за определяне на справедливите стойности на отделните активи и пасиви. За някои активи са представени балансовите им стойности, за които се счита че не се различават съществено от техните справедливи стойности.

31 декември 2016 г.	Балан- сова ст-ст	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи					
Инвестиции на разположение за продажба	0	0	0	0	0
Нетекущи вземания от свързани лица	186	0	0	186	186
Нетекущи вземания	0	0	0	0	0
Други нетекущи активи	0	0	0	0	0
Текущи вземания от свързани предприятия	178	0	0	178	178
Вземания от клиенти	13 639	0	0	13 639	13 639
Парични средства и парични еквиваленти	16 219	0	0	16 219	16 219
Съдебни и присъдени вземания	127	0	0	127	127
Други текущи активи	0	0	0	0	0
Общо финансови активи	30 349	0	0	30 349	30 349
Финансови пасиви					
Дългосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0
Дългоср. задълж. за финансов лизинг	0	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за пенсиониране	0	0	0	0	0
Текущи задължения към свързани предприятия	1 472	0	0	1 472	1 472
Задължения към доставчици	927	0	0	927	927
Краткосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0

Други текущи задължения	16 908	0	0	16 908	16 908
Общо финансови пасиви	19 307	0	0	19 307	19 307

31 декември 2015 г.	Балан- сова ст-ст	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи					
Инвестиции на разположение за продажба	0	0	0	0	0
Нетекущи вземания от свързани лица	175	0	0	175	175
Нетекущи вземания	0	0	0	0	0
Други нетекущи активи	0	0	0	0	0
Текущи вземания от свързани предприятия	535	0	0	535	535
Вземания от клиенти	1 826	0	0	1 826	1 826
Парични средства и парични еквиваленти	19 390	0	0	19 390	19 390
Съдебни и присъдени вземания	366	0	0	366	366
Други текущи активи	0	0	0	0	0
Общо финансови активи	22 292	0	0	22 292	22 292

Финансови пасиви					
Дългосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за финансов лизинг	0	0	0	0	0
Дългосрочни задължения за пенсиониране	0	0	0	0	0
Текущи задължения към свързани предприятия	0	0	0	0	0
Задължения към доставчици	1 706	0	0	1 706	1 706
Краткосрочни задължения към фин. институции	0	0	0	0	0
Други текущи задължения	3 519	0	0	3 519	3 519
Общо финансови пасиви	5 225	0	0	5 225	5 225

Оценяване по справедлива стойност на нефинансови активи

Данните по-долу представят нивата в йерархията на нефинансови активи към края на отчетния период 31 декември 2016 г. и към края на сравнимия отчетен период 31 декември 2015 г.:

31 декември 2016 г.	Ниво 1 BGN '000	Ниво 2 BGN '000	Ниво 3 BGN '000	Общо BGN '000
Имоти, машини и съоръжения:				
- земи	-	-	2 903	2 903
- сгради	-	-	12 870	12 870

31 декември 2015 г.

	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, машини и съоръжения:				
- земи	-	-	2 903	2 903
- сгради	-	-	13 144	13 144

Оценка по справедлива стойност не е извършвана. Представените стойности са балансовите стойности. Земите и сградите не са преоценявани.

35. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА

Целите на Групата във връзка с управление на капитала са:

о да осигури способността на Групата да продължи да съществува като действащо предприятие; и

о да осигури адекватна рентабилност за едноличния собственик на капитала като определя цената на продуктите и услугите си, както и инвестиционната си проекти в съответствие с нивото на различните видове риск.

Групата управлява структурата на капитала и прави необходимите поправки в съответствие с промените в икономическата обстановка и рисковите характеристики на съответните активи.

36. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

С Протокол № РД-36-15/20.02.2017 г. на едноличният собственик на капитала, Съветът на директорите на компанията-майка е променен. Освободени са: Мария Димитрова Вълканова, Христин Пенев Петков, Огнян Димитров Чалъков и Радка Викторова Илиева, като на тяхно място са избрани: Станчо Петков Петков, Христо Богданов Богданов, Румян Димитров Русев и Димитър Михайлов Михайлов.

С Протокол № РД-36-34/29.03.2017 г. на едноличният собственик на капитала, Съветът на директорите на компанията-майка е променен. Освободен е Христо Богданов Богданов и на негово място е избран Стоян Владимиров Георгиев.

С протоколно решение № РД-36-30/24.03.2017 г. на Министъра на отбраната, капитала на компанията-майка е увеличен от 50 551 210 лева на 51 801 759 лв. чрез апортна вноска на застроени и незастроени имоти, частна държавна собственост, находящи се в землището на гр. Дебелец. Обстоятелството не е вписано в Търговския регистър.

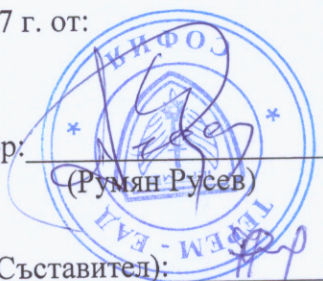
Между датата на финансовия отчет и датата на одобрението му за публикуване не са възникнали други коригиращи събития или значителни некоригиращи събития, които да влияят на информацията представена в този финансов отчет, и които да налагат допълнителни корекции и/или оповестявания за годината, приключваща на 31 декември 2016 година.

37. ОДОБРЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

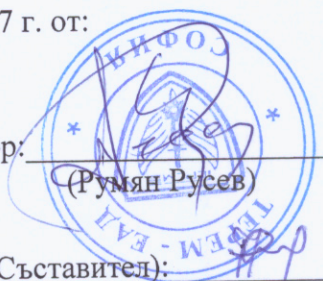
Консолидираният финансов отчет към 31 декември 2016 г. (включително сравнителната информация) е одобрен и приет от Съвета на Директорите на 28.04.2017 г.

Подписан на 27.04.2017 г. от:

Изпълнителен директор:

(Румян Русев)

Главен счетоводител (Съставител):

(Поля Лазова)